

X. SJEZD OS PHGN

30 let OS PHGN
na přelomu 2 tisíciletí

6.–7. března 2024

OBSAH

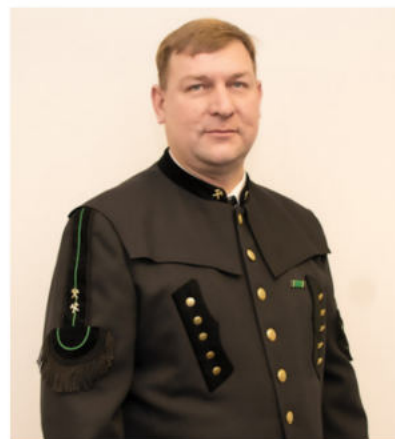
Úvodní slovo	2
Organizační struktura	4
Revizní komise	6
Majetek	7
Legislativa	8
Kolektivní vyjednávání	26
Mezinárodní činnost	31
BOZP.....	33
Hornická ocenění	36
Co se událo od posledního sjezdu ...	37
34 let protestních akcí odborů	42

Úvodní slovo

Vážení spolupracovníci, vážení čtenáři,

čtyři roky volebního období uplynuly jako voda a na X. sjezdu OS PHGN v Luhačovicích je čas zhodnotit dosažené výsledky a stanovit nový program do dalšího období. Z toho důvodu předkládáme delegátům publikaci s výčtem nejdůležitějších událostí, které ovlivnily naši práci.

Stalo se již tradicí našeho svazu vždy ke sjezdu vydávat publikaci s hodnocením výsledků dosažených za čtyři roky, vlastně takové zhodnocení práce svazu v uplynulém volebním období. Ne jinak tomu mělo být i tentokrát, ale uvědomili jsme si, že před konáním sjezdu jsme měli významné výročí. V roce 2023 tomu bylo 30 let, co v důsledku rozpadu Československé federativní republiky ukončil činnost bývalý Federální odborový svaz a začala cesta samostatného Odborového svazu PHGN. Rozhodli jsme se proto rozšířit publikaci a přiblížit uplynulé tři desítky let.

Publikace, kterou právě držíte v rukou, nemá za cíl být jakousi kronikou faktů, ale má především připomenout třicetiletou historii a obtížnou pozici hornického svazu v průběhu vývoje samostatné České republiky a jejího odklonu od fosilních zdrojů. Chceme se dotknout historie, ale taky, a to především, poděkovat všem členům odborového svazu za jejich podporu a vyzdvihnout nelehkou a často nedoceněnou práci funkcionářů svazu na všech úrovních.

Věřím, že tato publikace udělá mnohým radost – pamětníci si připomenou historické události v životě svazu a stávající členové se přesvědčí, že odborový svaz dělal v minulosti, dělá v přítomnosti a bude dělat v budoucnosti pro své členy maximum možného.

Vize OS PHGN

Jsem přesvědčen, že Odborový svaz PHGN má přes všechny problémy kolem fosilních paliv solidní budoucnost. Jeho největší devizou je tradice, dosažené výsledky prověřené časem a schopní a obětaví funkcionáři na všech úrovních. V současnosti nevzniká v České republice mnoho firem s tisíci zaměstnanci, jako je tomu v těžbařském odvětví. Proto by si členové měli našeho odborového svazu vážit a udržovat ho v dobré formě, protože nejen v dnešní turbulentní době, ale i v uplynulých třiceti letech účinně hájil práva svých členů a zajišťoval protiváhu při kolektivním vyjednávání se zaměstnavateli, při jednání s politiky, se státními úředníky na ministerstvech a dalších stupních státní správy.

Je otázkou, zda bude náš odborový svaz pracovat i nadále ve stejné struktuře. Možná se promění velikost jednotlivých členských organizací, což záleží na dalším vývoji v palivoenergetické oblasti. Aby OS PHGN a jeho orgány mohly plnit náročné úkoly i v budoucnosti, je třeba neustále pracovat na finančním zajištění jejich činnosti. Z toho důvodu jsme udělali v poslední době několik rozhodnutí vedoucích ke snížení ekonomické náročnosti. Například koupí vlastního sídla, takže svaz již nemusí platit vysoký nájem v bývalém Domě odborových svazů v Praze. Nebo odprodejem nepotřebného majetku, a naopak pořízením vlastního majetku pro zhodnocení finančních prostředků. Z majetkových výnosů rovněž financujeme svůj provoz, který bychom jinak museli hradit z vybraných členských příspěvků.

Svazoví funkcionáři a členové, rada odborového svazu a revizní komise odvedli v uplynulém čtyřletém období skvělou práci. To mě opravňuje věřit, že odborový svaz má do dalších let dostatek prostředků a funkcionářů, aby byl schopen jako doposud plnit své poslání, tedy chránit práva a nároky členů a zaměstnanců působících v našich odvětvích.

Rostislav Palička
předseda OS PHGN

Organizační struktura

Členy odborového svazu je sedm členských sdružení a čtyři přímo sdružené odborové organizace.

Členská sdružení:

- Českomoravské sdružení odborových organizací (ČMS) se sídlem v Praze
- Sdružení hornických odborů (SHO) se sídlem v Karviné
- Sdružení odborových organizací Czech Coal Group (COO CCG) se sídlem v Mostě
- Sdružení odborových organizací Sokolovského regionu (SOO SOR) se sídlem v Sokolově
- Sdružení základních odborových organizací (SZOO) se sídlem v Ostravě
- Moravskoslezské sdružení odborových organizací (MSS) se sídlem v Ostravě
- Sdružení odborových organizací DIAMO se sídlem v Dolní Rožínce

Přímo sdružené organizace:

- Odborová organizace DIAMO – SUL se sídlem v Příbrami
- Odborová organizace T Machinery se sídlem v Ratiškovcích
- Odborová organizace při ECOINVEST, s. r. o. se sídlem v Příbrami
- Základní organizace OS PHGN Karotáž a Cementace se sídlem v Hodoníně

Vedení svazu:

Rostislav Palička – předseda

Josef Zelenka – 1. místopředseda

Jiří Waloszek – 2. místopředseda

Rada svazu:

Rada svazu je výkonným a zároveň statutárním orgánem svazu. Rada svazu je složena z předsedy, místopředsedů a 15 zástupců členů.

Členové rady:

Karel Hříděl, Jindřich Jadwiszczok, Martin Káňa, Ivo Kavka, Milan Kobierski, Radim Kocián, Rostislav Palička, Štefan Pintér, Jaromír Pytlík, Václav Sacha, Jan Smolka, Arnošt Ševčík, Jiří Waloszek, Jiří Wolf, Marian Wawrzacz, Radovan Třešňák, Josef Zelenka, Dita Hricová

Odborová sdružení:

- **Sdružení hornických odborů (SHO):** Jiří Waloszek, Milan Kobierski, Radim Kocian, Marian Wawracz, Ing. Ivo Kavka, Štefan Pintér
- **Sdružení odborových organizací sokolovského regionu (SOO SOR):** Jan Smolka, Radovan Třešňák, Josef Zelenka
- **Moravskoslezské sdružení odborových organizací (MSS):** Jaromír Pytlík
- **Sdružení odborových organizací Czech Coal Group Most (SOO CCG):** Jaromír Franta, Pavel Murcko, Lubomír Holý, Arnošt Ševčík
- **Českomoravské sdružení odborových organizací Praha (ČMS):** Jindřich Jadwyszczok
- **Sdružení odborových organizací DIAMO, o. z. GEAM Dolní Rožínka:** Bohdan Štěpánek
- **Přímo sdružené organizace:**
 DIAMO–SUL Příbram: Karel Hříděl
 Karotáž a cementace (KaC) Hodonín: Jiří Zeman
 T-Machinery Ratíškovice: David Urbánek
 ECOINVEST Příbram: Augustin Koblasa

Sněm svazu:

Sněm je nejvyšším orgánem svazu mezi sjezdy a podle stanov má 55 delegátů. Řádná zasedání sněmu se konala jednou ročně, v uplynulém období proběhla čtyři jednání. Počty zástupců jednotlivých členů v orgánech svazu se v průběhu let 2020–2024 upravovaly dle stavu členské základny v jednotlivých letech.

Revizní komise:

- 12. března 2020 se v Luhačovicích konal IX. sjezd svazu, na kterém byl zvolen předseda Rostislav Palička, 1. místopředseda Josef Zelenka, 2. místopředseda Jiří Waloszek a předsedkyně Revizní komise Dita Hricová.
- Na I. sněmu byla zvolena nová členka RK Bc. Milena Bachratá (SHO).
- Revizní komise pracovala v počtu 6 členů: Milena Bachratá, Melánie Faranová, Květuše Drobiszová, Pavel Murcko, Petr Bukal, Milada Kračmarová. V březnu 2021 rezignovala Milada Kračmarová a v revizní komisi pracuje pouze 5 členů.

Revizní komise

Revizní komise je nedílnou součástí Odborového svazu pracovníků hornictví, geologie a naftového průmyslu. Pracuje v počtu nejméně pěti členů. Předseda revizní komise je volen sjezdem, jednotliví členové sněmem, a to vždy na čtyřleté období.

Komise se schází a pracuje podle schváleného plánu zasedání, který je na každý kalendářní rok aktualizován. Každé zasedání komise bylo vždy usnášeníschopné, to znamená za účasti nadpolovičního počtu členů. Z jednotlivých zasedání se pořizuje zápis, který je následně předkládán radě odborového svazu. Na zasedání revizní komise je vždy přizván předseda nebo místopředseda svazu a členy informuje o činnosti orgánů svazu, ČMKOS a majetkové unie. Zasedání revizní komise se zúčastňuje také svazová hospodářka. Revizní komise pořizuje souhrnný zápis o své činnosti, který předkládá sněmu OS PHGN.

Členové revizní komise se zúčastňují s hlasem poradním sněmu OS PHGN a předseda komise se zúčastňuje rovněž s hlasem poradním zasedání rady odborového svazu. Při kontrolní činnosti se komise zabývala především otázkami dodržování rozpočtové kázně, tedy čerpáním schváleného rozpočtu OS PHGN na příslušný kalendářní rok a hospodaření s majetkem. Revizní komise také připomínkovala rozpočet odborového svazu na příslušný kalendářní rok.

Při kontrolní činnosti se komise řídila závaznými předpisy, zejména pak předpisy vztahující se k účetnictví – vyhláškou č. 504/2002 (Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u nichž není hlavním předmětem činnosti podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví). Dále se revizní komise zaměřovala na dodržování daňových zákonů, vnitřních předpisů, příkazů předsedy OS PHGN a plnění povinností k zaměstnancům vyplývajících z kolektivní smlouvy. Členové komise se v pravidelných každoročních termínech zúčastňují inventarizace majetku OS PHGN, zejména majetku na hotelech Harmonie v Luhačovicích. Revizní komise během své činnosti vydává doporučení s ohledem na změny jednotlivých zákonů v platném znění. Tato doporučení jsou akceptována a zapracována vedením svazu do dokumentů, vnitřních předpisů a příkazů OS PHGN. Revizní komise není jenom kontrolním orgánem, ale také orgánem poradním.

Dita Hricová
předsedkyně Revizní komise

Zleva: Dita Hricová, Pavel Murcko, Květuše Drobiszová, Melanie Faranová, Milena Bachratá, Petr Bukal

Majetek

Svaz sídlil dávno před rokem 1993 v Domě odborových služeb DOS (také přezdívaný „kachlíkárna“) na náměstí Winstona Churchilla 1800/2 130 00 Praha 3-Žižkov. Za minulého režimu zde sídlila Ústřední rada odborů. Majetková, správní a delimitační unie odborových svazů (MSDU OS) prodala v roce 2019 budovu DOS novému majiteli, který okamžitě zvedl platby za služby na takřka neúnosnou míru a oznámil, že v budoucnu chce přebudovat DOS na bytový dům.

V následujících letech tak nastal odchod odborových svazů, které si hledaly nová sídla za přijatelných nákladů a jistotu do budoucna.

Nejinak se zachoval hornický svaz a v roce 2022 koupil **nové sídlo na adrese Ke Koh-i-nooru 977/29, Praha-Stodůlky:**

Dům splňuje vše, co svaz ke své činnosti potřebuje. Disponuje třemi garážemi a dvorem pro parkování vozidel, dostatkem kanceláří a zasedacích místností. Je zde dobré napojení na Pražský okruh a dobrá dojezdová vzdálenost do centra Prahy. Zázemí zde našlo i Českomoravské sdružení (ČMS), které je členem svazu.

Aby odborový svaz mohl koupit nové sídlo, musel zajistit dostatek finančních prostředků. A tak sněm svazu na zasedání v dubnu 2022 v Luhačovicích rozhodl o prodeji jiného majetku – hotelu Harmonie II. Tato transakce umožnila nejen koupi nového sídla svazu, ale i rozšíření majetkového portfolia o další svazový byt.

V současnosti OS PHGN vlastní **hotel Harmonie I v Luhačovicích:**

Kromě hotelu Harmonie OS PHGN vlastní také vilu v Praze-Stodůlkách (viz výše) a byty na Žižkově, v Řepích a Stodůlkách.

Nesmíme zapomenout ani na podíl svazu v Majetkové, správní a delimitační unii odborových svazů, která spravuje majetek dvaceti odborových svazů. V jejím vlastnictví jsou takové perly, jako je moderní hotel Olšanka v Praze nebo historická budova hotelu Art Deco Imperial.

V minulosti svaz vlastnil také hotel Agricola v Praze, také zvaný Dům havířů, nebo byty v Praze na Barrandově.

Legislativa

Odborový svaz PHGN se jako člen Českomoravské konfederace odborových svazů (ČMKOS) podílí prostřednictvím svých právníků Mgr. Markéty Marinkové a JUDr. Antonína Těšíka na legislativním procesu vzniku zákonů a dalších právních předpisů, a to zejména v tzv. vnějším připomínkovém řízení, kdy předkladatel návrhu zákona (zpravidla ministerstvo) pošle návrh připomínkovým místům ke stanovisku. Připomínkovými místy jsou ministerstva, kraje, odborové centrály, zaměstnavatelské svazy a další vybrané subjekty. Náš svaz je také samostatným připomínkovým místem pokud jde o předpisy, které se týkají hornické tematiky. Dostáváme k připomínkám všechny návrhy předpisů, což každý rok představuje 300 až 500 předpisů. Bohužel dochází k tomu, že právě návrhy, které jsou pro zaměstnance nebo pro naše členy důležité, dostáváme se zkrácenou lhůtou k vyjádření. To zpravidla odráží postoj vlády vůči odborům a zaměstnancům.

Mgr. Markéta Marinková

JUDr. Antonín Těšík

Zákoník práce

Zákoník práce je základním právním předpisem, který upravuje pracovněprávní vztahy.

Od roku 1966 do roku 2006 platil zákoník práce, který byl přijat jako zákon č. 65/1965 Sb. Po dobu své platnosti prošel **53 změnami**:

- od roku 1965 do roku 1989 (25 let) byl novelizován 11x
- od roku 1990 do roku 1993 (4 roky) byl novelizován 8x
- od roku 1993 do roku 2006 (14 let) byl novelizován 33x

Od 1. ledna 2007 platí, respektive je účinný, nový zákoník práce: zákon č. 262/2006 Sb. K 8. listopadu 2023, tedy během 17 let, byl novelizován 78x. (Pro upřesnění, už neplatí zákoník práce z roku 1965 ve znění novelizací.)

Konec centrálně řízeného hospodářství, přechod na tržní ekonomiku, společenské změny

V hektickém období 90. let jsou důvodem novelizací zejména úpravy související se změnou politického režimu, s přechodem ze řízeného hospodářství k tržní ekonomice, se zrušením pracovní povinnosti a s naplňováním závazků vyplývajících z mezinárodních smluv. Například:

- Je zrušen institut hlavního a vedlejšího pracovního poměru.
- Je zrušena tzv. nabídková povinnost zaměstnavatele při výpovědi pracovního poměru ze strany zaměstnavatele, tedy povinnost zaměstnavatele nabídnout zaměstnanci jinou práci, pokud takovou má.
- Jsou okleštěována práva odborů, například povinný souhlas odborů s výpovědí nebo okamžitým zrušením pracovního poměru ze strany zaměstnavatele, právo odborů zakázat další práci v případě bezprostředního ohrožení života nebo zdraví zaměstnanců nebo zakázat práci přesčas a práci v noci, která by ohrožovala bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců.
- Je zavedeno odstupné.
- Je zrušeno rozhodování rozhodčí komise ustavené odbory v některých pracovních sporech.
- Je prodloužena dovolená (v roce 1989 byla základní výměra dovolené 3 týdny; pracovníku, který dovršil 15 let pracovního poměru po 18. roku věku, náležela 4týdenní dovolená).

Ač zpočátku zákoník práce stále drží základní princip, že „co není dovoleno, je zakázáno“, tedy že si smluvní strany (zaměstnavatel, zaměstnanec, odbory) mohou domluvit jen to, co jim zákon dovoluje, postupně dochází k tomu, že striktních zákazů a příkazů ubývá a větší úlohu začíná hrát tzv. smluvní volnost.

Rok 2007 – nový zákoník práce

Na školení k novele zákoníku práce hovořili předseda odborového sdružení ČSM Praha Jindřich Jadwyszczok a svazový právník Antonín Těšík (vpravo).

S přijetím nového zákoníku práce od 1. ledna 2007 je zcela opuštěn princip „co není dovoleno, je zakázáno“ a naopak pro zákoník práce platí, že „co není zakázáno, je dovoleno“. Zvětšuje se tím prostor pro odborové organizace z hlediska obsahu kolektivních smluv, popřípadě jiných dohod. Bohužel jsou ale často tyto možnosti korigovány daňovými předpisy. Takže z hlediska pracovního práva si sice odbory a zaměstnavatelé mohou sjednat téměř cokoli, ale tam, kde by závazek podléhal daňovým předpisům, se zaměstnavatelé řídí těmito hledisky.

Například je možné v kolektivní smlouvě sjednat zkrácení pracovní doby bez snížení mzdy. Jde o benefit, který zaměstnavateli sice může zvyšovat náklady a nároky na počet zaměstnanců, ale v provozech, kde by se při zákonné úpravě vyskytovali zaměstnanci s různou pracovní dobou, to na druhou stranu zjednodušuje administrativu a taková úprava nemá pro zaměstnavatele negativní daňové dopady. Naproti tomu například příspěvek na stravování může zaměstnavatel z hlediska zákoníku práce poskytovat v neomezené výši, ale odečtení těchto nákladů pro daňové účely je omezeno, a proto bude zaměstnavatel souhlasit s plněním jen do této výše.

Do nového zákoníku práce se podařilo prosadit „překlopení“ dříve zrušené vyhlášky č. 19/1991 Sb., o pracovním uplatnění a hmotném zabezpečení pracovníků v hornictví dlouhodobě nezpůsobilých k dosavadní práci tak, že do znění byla z podnětu svazu zapracována ustanovení, která:

1. zcela nově vymezují kvalifikované zdravotní důvody (pracovní úraz, nemoc z povolání, ohrožení nemocí z povolání, naplnění nejvyšší přípustné expozice) pro a) převedení na jinou práci (§ 41 odst. 1 písmeno b) b) výpověď danou zaměstnavatelem (§ 52 písmeno d),
2. při převedení na jinou práci podle § 41 odst. 1 písmeno b) zakládají nárok na doplatek do průměrného výdělku po dobu převedení, i při změně zaměstnavatele (§ 139 odst. 1, 2) – částečně nad rámec připomínek svazu,
3. při rozvázání pracovního poměru výpovědí podle § 52 písmeno d) nebo dohodou z téhož důvodu zakládají nárok na odstupné ve výši nejméně 12násobku průměrného výdělku.

Pokud jde o uplatňování smluvní volnosti mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, tak vzhledem ke skutečnosti, že zaměstnanec bývá často (byť ne vždy) ve vztahu či při vyjednávání s (potencionálním) zaměstnavatelem slabší stranou, zachovává i stávající zákoník práce princip zvláštní ochrany postavení zaměstnance. To by jistě nebylo zachováno, kdyby se prosadil názor, že zákoník práce je zbytečný a na vše by měl stačit občanský zákoník.

Příkladem takové ochrany může být ustanovení, podle kterého může být smluvní pokuta mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem sjednána, jen stanoví-li to výslovně zákoník práce. Ten to umožňuje pouze v souvislosti s konkurenční doložkou, v jiných případech nikoliv. Takže pokud si zaměstnavatel se zaměstnancem sjedná smluvní pokutu pro případ porušení povinnosti vyplývající z pracovní smlouvy, nedodržení pracovní doby nebo způsobení škody, k takovému ujednání se nepřihlíží.

Náhrada škody nebo nemajetkové újmy – změna, která byla, a přece nebyla

Jedna ze změn, o kterou se vláda pokusila, souvisí se zrušením centrálně řízeného hospodářství. Systém náhrady škody na zdraví zaměstnance ze strany zaměstnavatele byl postaven na tom, že zaměstnanec při úrazu nebo nemoci z povolání neobdrží paušalizovanou částku jen s ohledem na závažnost dopadu na zdraví, ale dostane náhradu mzdy, o kterou přišel v důsledku změny na zdraví a nemožnosti tak dále pokračovat v dosavadní práci a mít dosavadní výdělek.

Systém fungoval, když v celém státě existovala jedna soustava povolání a mezd. Pak ale došlo k tomu, že se zaměstnavateli staly soukromé osoby (právnícké i fyzické), které si se zaměstnanci začaly sjednávat druh práce a mzdu dle svých potřeb a možností, byla zrušena pracovní povinnost a právo na zaměstnání. Princip odškodňování náhradou mzdy se stal problematickým až nerealizovatelným, když se měly porovnávat pravděpodobné výděvky v souvislosti se skončením pracovního vztahu a případným navazováním dalších. Také se prosadil názor, že zaměstnavatel by neměl nést náklady související s tím, že pro poškozeného zaměstnance není uplatnění na trhu práce. Proto došlo v souvislosti s přijetím nového zákoníku práce v roce 2006 k opuštění principu odškodnění náhradou mzdy a zavedení jiného systému.

Od účinnosti nové úpravy v zákoně o úrazovém pojištění zaměstnanců se měla odškodňovat škoda na zdraví (relativně) stálou částkou a změny zdravotního stavu nesouvisející s pracovním úrazem nebo nemocí z povolání neměly hrát žádnou roli. Zákon měl nabýt účinnosti 1. ledna 2017. K tomu však nedošlo. Důvodem bylo to, že při legislativním procesu připravujícím předpisy nezbytné k naplnění nové zákonné úpravy nedošlo ke shodě mezi vládou, zaměstnavateli a odbory, ale zejména se sama vláda dostala do „pasti“, když správcem nového systému úrazového pojištění měla být Česká správa sociálního zabezpečení, ale ministerstvům se nepodařilo skloubit dohromady správní řízení u ČSSZ a úpravu pracovního práva dle zákoníku práce. A tak byla nová úprava zrušena dříve, než nabyla účinnosti, a máme nadále úpravu odškodnění pracovního úrazu a nemoci z povolání postavenou na principu odškodnění ztráty na výděleku se všemi jeho výhodami i nevýhodami.

Právní poradna svazových právníků v regionech. Na snímku Antonín Těšík (vpravo) na setkání s bývalými horníky ve Rtyni nad Bílinou.

Mezinárodní dohody a předpisy EU

V souvislosti s povinností státu zapracovat do zákonů úpravy, které pro nás vyplývají z mezinárodních dohod a předpisů Evropské unie, jsou v zákoníku práce ustanovení, která považujeme za správná či vhodná, ale také přicházejí změny, které do našeho právního systému nezapadají nebo jsou nadbytečné.

Příkladem správné úpravy je povinnost zaměstnavatele zařadit zaměstnance po skončení mateřské dovolené (nebo u mužů rodičovské dovolené obdobně jako u mateřské dovolené) na původní práci a pracoviště, zákaz výpovědi v době těhotenství zaměstnankyně, čerpání mateřské nebo rodičovské dovolené, považování „pohotovosti na pracovišti“ za výkon práce, povinnost zaměstnavatelů v případě, že na pracovišti plní úkoly zaměstnanci více než jednoho zaměstnavatele, uzavřít dohodu o pověření zaměstnavatele, který koordinuje provádění opatření k ochraně bezpečnosti a zdraví (všech) zaměstnanců a postupy k jejich zajištění, uznání ošetřování dítěte mladšího 10 let jako překážky v práci.

Někdy jde o ustanovení, která v našem pracovním právu již zakotvena byla. Ale právě díky mezinárodním úmluvám tam zůstat musí, a tak je zabezpečeno, aby je žádný subjekt nechtěl ze zákoníku práce vypustit.

Za nevhodné, zbytečné či nesprávné lze považovat například některé změny z poslední novely zákoníku práce: povinnost zaměstnavatele informovat zaměstnance o orgánu sociálního zabezpečení, kterému zaměstnavatel odvádí pojistné (když u nás je to vždy Česká práva sociálního zabezpečení a všichni to vědí), nebo zavedení práva na dovolenou u dohody o provedení práce, když si zaměstnanec rozvrhuje pracovní dobu sám.

Informovanost členské základny

Informace o změnách zákoníku práce, které se dotýkají našich členských organizací a zaměstnanců, kteří jsou jejich členy, svaz vždy poskytuje všem členským organizacím písemně, na jednáních svých orgánů i orgánů členských organizací, informuje o nich prostřednictvím článků v měsíčníku HGN, na webových stránkách, pořádá semináře s osobní účastí právníků svazu či webináře dle požadavků členů.

Právní postavení odborových organizací v českém právním řádu **aneb S čím se potýkají členové statutárních orgánů a odboroví právníci**

Svazoví právníci Markéta Marinková a Antonín Těšík na poradě odborového svazu.

Zákon o sdružování občanů (účinnost 1. května 1990 až 31. prosince 2013)

S účinností od 1. května 1990 byla existence a působení odborových organizací v nových společenských podmínkách upravena zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Zákon byl zrušen k 1. lednu 2014 a za 23 a půl roku účinnosti byl změněn 10x, přičemž většina změn neměnila úpravu zásadním způsobem. Podstatou úpravy byla existence odborové organizace jakožto typu (občanského) sdružení. Sdružení vznikalo na základě registrace u ministerstva vnitra s tím, že pokud podání splnilo zákonné náležitosti, ministerstvo jej zapsalo do registru. Požadavky na obsah podání byly velmi jednoduché a stručné. Případné změny se také posílaly k registraci.

S nástupem nové úpravy soukromého práva zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, došlo též k nové úpravě postavení odborových organizací. Doufali jsme, že tento přechod z úpravy podle zákona o sdružování občanů do občanského zákoníku a zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „rejstříkový zákon“) bude jen formální a nebude znamenat věcnou změnu. A to zejména proto, že původní úprava byla, byť jednoduchá, tak naprosto dostačující, v praxi nečinila žádné potíže ani odborovým organizacím, ani ministerstvu vnitra (které agendu vedlo), ani třetím osobám a byla v souladu s naším ústavním pořádkem i mezinárodními smlouvami, které jsou pro nás závazné. Bohužel se brzy ukázalo, že jsme se mýlili. Nová úprava byla pravým opakem té staré – byla velmi formalizovaná, nevyhovovala praxi odborových organizací, měly s ní problém jak odborové organizace, tak rejstříkové soudy a v některých aspektech bylo možno pochybovat o jejím souladu s mezinárodními smlouvami. Bylo paradoxní, že ke zhoršení situace došlo převedením agendy z ministerstva vnitra na nezávislé soudy!

Občanský zákoník

Občanský zákoník je hmotněprávním předpisem, což znamená, že obsahuje postavení odborové organizace jakožto právnické osoby. Podstatou této úpravy je, že odborová organizace je samostatný typ právnické osoby. Není spolkem. Zapisuje se sice do spolkového rejstříku a obecně pro ni platí úprava občanského zákoníku pro právnické osoby a spolky, ale použije se přiměřeně jen v rozsahu, v jakém to neodporuje její povaze zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů podle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána a které upravují svobodu sdružování a ochranu práva svobodně se sdružovat. Přechod hmotněprávní úpravy ze zákona o sdružování občanů do občanského zákoníku problematický nebyl.

Rejstříkový zákon

Tím, kdo celou úpravu učinil složitější, komplikovanější a mnohem více administrativně náročnou, byl rejstříkový zákon, který je procesněprávním předpisem pro odborové organizace. Rejstříkový zákon byl přijat s účinností od 1. ledna 2014. Zákon stanovil nové administrativní povinnosti. Agenda odborových organizací byla sice ministerstvem vnitra předána soudům, ale zákon požaduje od odborových organizací informace, které v původním systému nebyly, takže odborové organizace byly povinny tyto informace doplnit a nechat zapsat. Jde o název nejvyššího orgánu, název a jména členů statutárního orgánu, název a jména členů kontrolního orgánu, uvedení způsobu jednání a podepisování za odborovou organizaci, souhlas členů orgánů s jejich zápisem do rejstříku, a to s ověřeným podpisem. A všechny tyto informace chtěl soud dokládat příslušnými listinami.

Každým rokem musejí odborové organizace do sbírky listin spolkového rejstříku zakládat svoji účetní závěrku. U některých organizací došlo i k základním komplikacím, když se po předání agendy z ministerstva vnitra na soudy ukázalo, že jejich dokumentace není v příslušném spise úplná. Velký problém nastal i u soudů, které nebyly na tuto agendu zvyklé, a tak k ní zpočátku přistupovaly stejně jako k zápisům do obchodního rejstříku. To však bylo v některých ohledech v rozporu jak s mezinárodními smlouvami, tak i se samotným rejstříkovým zákonem.

Svaz v této věci intenzivně pracoval dovnitř i navenek. Opakovaně informoval své členské organizace o nové úpravě s důrazem na to, že se týká každé odborové organizace a může být soudem vyzvána k nápravě, navíc ohledně povinnosti zakládání účetní závěrky hrozí pokuty od finančního úřadu. Průběžně informoval o aktuálních postupech soudů a změnách právní úpravy.

Díky nátlaku odborů s poukazem na povinnost dodržovat mezinárodní dohody týkající se postavení odborů ve vnitrostátním právním řádu se podařilo docílit toho, že stávající úprava už tyto dohody respektuje. Soudy je většinou do agendy již zapracovaly, jejich postupy se časem sjednotily a respektují, že nejednají s obchodními korporacemi, ale s odborovými organizacemi. Nicméně i tak zůstává zápis změny či zániku odborové organizace administrativně náročný.

Celé nové pojetí postavení odborových organizací bylo pro odbory tak zásadní, že se jím zabýval i projekt „Sociální dialog na odvětvové, regionální a podnikové úrovni ve vazbě na dopady legislativních změn v odvětví těžebního průmyslu“, na kterém jsme spolupracovali se Zaměstnavatelským svazem důlního a naftového průmyslu.

Došlo k novelizacím, které vyjasnily dosavadní spory:

- Učinily nezpochybnitelným, že zápis o vzniku či zániku odborové organizace nebo o změnách zapisovaných skutečností má evidenční charakter. Návrh tedy (pokud splňuje zákonem stanovené podmínky) pouze oznamuje skutečnosti, které je soud povinen zapsat. Není oprávněn je přezkoumávat či o nich rozhodovat.
- Oznámení změn či zániku mají jen evidenční charakter, ale musejí být podávána na předepsaném elektronickém formuláři (jde o tzv. chytrý formulář, který však ve většině z nás, kdo jsme jej vyplňovali poprvé, vyvolal pocit méněcennosti).
- S ověřeným podpisem musí být předložen předepsaný formulář, čestné prohlášení člena orgánu o způsobilosti být členem orgánu a jeho souhlas se svým zápisem do rejstříku.
- Jména členů orgánů jsou u odborových organizací automaticky „utajena“, čili při náhledu do rejstříku nejsou vidět. Pokud odborová organizace chce, aby byla jména vidět, uvede to v oznámení. Je to praktické pro jednání se zaměstnavateli, úřady, obchodní jednání, kdy partner požaduje doložit, která osoba je oprávněna jednat za odborovou organizaci.
- Zasílané listiny automaticky utajovány nejsou. Pokud tedy odborová organizace zasílá do sbírky listin doklad o zvolení konkrétní osoby jako člena orgánu, tato listina je v rejstříku veřejně přístupná. Lze však požádat o její zneprístupnění.

Svaz maximálně a opakovaně informoval o všech nových úpravách a pomáhal odborovým organizacím s přechodem na nový systém, včetně pomoci s vyplňováním formulářů. Většina organizací se snažila splnit své zákonné povinnosti a získala tak zkušenosti jak z hlediska obsahu svých povinností, tak s vyplňováním předpisů. Provádění zápisů změn již tedy zpravidla nečiní problémy.

Evidence „skutečných majitelů“

Evidence „skutečných majitelů“ byla zřízena zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů a na základě zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu s účinností od 1. ledna 2018.

Svazoví právníci v souladu s právníky ČMKOS dospěli k závěru, že tak, jak byla právní úprava formulována, se na odborové organizace nevztahovala. Po jednáních s odbory ministerstvo financí argumenty k vyvážení odborových organizací z působnosti zákona uznalo a návrh, který byl následně přijat jako zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, ze dne 19. ledna 2021, splňoval požadavek odborů a výslovně již nedopadal na odborové organizace, když obsahoval nevyvratitelnou právní domněnku, že odborové organizace nemají skutečného majitele. Zákon nabyl účinnosti 1. června 2021.

V dubnu 2022 obdržel svaz k připomínkám návrh novely zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů. Obsahem novely bylo mimo jiné zahrnutí odborových organizací mezi subjekty, které musejí být evidovány v tzv. evidenci skutečných majitelů. Požadavek vzešel od Evropské komise, u které se vládě nepodařilo obhájit názor shodný s názorem ČMKOS, že odborové organizace patří mezi subjekty, pro které úprava není vhodná (povinná).

V rámci připomínkového řízení se alespoň podařilo prosadit, aby údaje v evidenci skutečných majitelů zanesené do ní automatickým průpisem ze spolkového rejstříku nebyly veřejně zpřístupněné v případech, kdy tomu tak není ani ve spolkovém rejstříku. Novela zákona nabyla účinnosti 1. října 2022.

Vzhledem k tomu, že odborová organizace je sdružením fyzických osob (základní odborové organizace) nebo právnických osob (odborová sdružení, svaz), nikoliv majetku, je hledání jejího „skutečného majitele“ pofidérní. Není u nich žádná majetková propojenost členů nebo osob ve statutárních orgánech. Zákon v takovém případě považuje automaticky za „skutečného majitele“ členy statutárního orgánu. K přenosu dat o odborové organizaci ze spolkového rejstříku do rejstříku evidence skutečných majitelů by mělo docházet automaticky takzvaným průpisem. Je ale nutné si kontrolovat, zda k tomu skutečně dochází, odpovědnost za úplné a pravdivé údaje v evidenci skutečných majitelů nese odborová organizace.

Ochrana osobních údajů

S účinností od 25. května 2018 bylo dne 27. dubna 2016 přijato Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů), tzv. GDPR.

Nařízení je přímo závazné, což znamená, že není implementováno samostatným právním předpisem, ale státy musejí provést změnu těch vnitrostátních předpisů, které by s ním byly v rozporu.

Nařízení je závazné pro všechny právnické i fyzické osoby, tedy i pro odborové organizace. Z hlediska působení odborů se úprava týká **postupů**:

- uvnitř odborové organizace ve vztahu k členům v rámci organizace i ve struktuře sdružení a svazu
- odborové organizace vůči svým funkcionářům, popřípadě zaměstnancům
- odborové organizace vůči zaměstnavateli
- zaměstnavatele vůči odborové organizaci
- odborové organizace vůči třetím subjektům, například úřadům, pojišťovnám, cestovním kancelářím a podobně

Pro zpracování osobních údajů při kterémkoliv z uvedených okruhů nepotřebuje organizace zpravidla souhlas dotčené osoby proto, že zpracování osobních údajů, které je nezbytné k tomu, aby organizace jakožto právnická osoba plnila své cíle a své povinnosti, které jí plynou ze stanov, právních předpisů, kolektivních smluv a dalších smluv, je zpracováním, k němuž není zapotřebí souhlasu subjektu údajů („zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje“ - čl. 6 odst. 1 písm. c) GDPR, „zpracování je nezbytné pro splnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů (...)“ - čl. 6 odst. 1 písm. b) GDPR).

U odborových organizací jde typicky o zpracování osobních údajů v nezbytně nutném rozsahu pro evidenci členské základny, srážení členských příspěvků, poskytování právního poradenství, poskytování plnění z prostředků odborové organizace, účast na odborových akcích, pro naplnění povinností vyplývajících z vlastních pracovněprávních vztahů a podobně. Jasná je úprava ohledně pořizování fotografií, srážení členských příspěvků a jejich uplatňování jako daňově odečitatelné položky, k nimž vydal stanoviska Úřad na ochranu osobních údajů. Svaz se snažil, aby úprava přinesla co nejméně administrativní zátěže pro členské organizace. Proto přijal Směrnici k uplatňování ustanovení Obecného nařízení o ochraně osobních údajů s účinností 25. května 2018. Tato směrnice stanovila závazné postupy pro svaz, členské organizace a jejich členy. Jednotlivé organizace si pak musely dopracovat již jen „dodatky“, které se týkaly individuálních podmínek v každé jednotlivé organizaci, například přístup do kanceláře, zaheslování počítače, uložení listin v uzamykatelné skříni a podobně.

Zpočátku se poměrně často vyskytovaly případy, kdy se subjekt dovolával nemožnosti plnit s odůvodněním, že plnění by bylo v rozporu s ochranou osobních údajů. Takové výklady však byly v dané situaci mylné, a to buď proto, že se dotčená strana prostě mylila, nebo proto, že hledala záminku, jak se požadovanému konání vyhnout. To ztěžovalo nebo znemožňovalo odborové organizaci plnit některé její povinnosti nebo vykonávat její oprávnění. Zpravidla v praxi stačilo, když bylo subjektu poskytnuto stanovisko Úřadu na ochranu osobních údajů. V případě, že by šlo o komplikovanější záležitost nebo záležitost, k níž výslovné stanovisko neexistuje, mohou pozitivní roli sehrát sociální partneři jednáním na úrovni obou svazů k odstranění problému. Vzhledem k tomu, jakou administrativní zátěž úprava představovala pro odborové organizace i zaměstnavatele – a zpočátku docházelo i výkladovým nejasnostem – stalo se toto téma a řešení problémů i předmětem projektu „Společným postupem sociálních partnerů k řešení klíčových témat v odvětvích“.

K tomu, že nařízení přestalo v poměrně krátké době činit v praxi potíže, přispěl i Úřad na ochranu osobních údajů, který ochotně spolupracoval se zástupci odborů a jeho přístup netrpěl přepjatým formalismem.

Datové schránky povinné pro všechny odborové organizace

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, v platném znění, stanovil od 1. ledna 2023 povinnost užívání datových schránek všemi právními osobami, tedy i odborovými organizacemi. Od účinnosti úpravy jsou členům statutárního orgánu, kteří jsou zapsáni v rejstříku spolků, zaslány přístupové údaje do datové schránky. Každý jednotlivec má vlastní přístup. Stejně se postupuje i u odborových organizací, jejichž členové statutárního orgánu jsou pro veřejnost ve spolkovém rejstříku skryti, protože státní správa má k těmto údajům přístup. Důrazně jsme všem doporučili přístupový údaj nikomu nesdělovat. Údaje jsou každému zaslány doporučenou poštou. Datová schránka bude zpřístupněna odborové organizaci, i když si žádný člen statutárního orgánu údaje nepřevzme nebo se do schránky nepřihlásí.

Jestliže je odborová organizace ve spolkovém rejstříku zapsaná, ale dosud nesplnila svoji povinnost nechat zapsat povinné údaje, mimo jiné svůj statutární orgán, zahájí ministerstvo vnitřní reklamační řízení s příslušným rejstříkovým soudem. Ten osloví odborovou organizaci s výzvou, aby své údaje doplnila a stanoví jí k tomu lhůtu.

Po zpřístupnění datové schránky platí fikce doručení 10 dní. To znamená, že každá zpráva, která je odborové organizaci zaslána prostřednictvím datové schránky, je považována za doručenu dnem, kdy se organizace (prostřednictvím člena statutárního orgánu) do datové schránky přihlásí. Nepřihlásí-li se, považuje se zpráva za doručenu 10. dnem. Každá odborová organizace, respektive její statutární orgán, by si měla stanovit pravidla, jak bude s datovou schránkou nakládat. Tedy kdo a kdy se do ní bude přihlašovat, kdo bude vyřizovat písemnosti do ní doručené, jak se budou členové statutárního orgánu navzájem informovat o tom, že do schránky nahlédli, kdo a jak bude ukládat doručené zprávy, zda si zřídí pověřenou osobu (viz níže). V datové schránce si lze zřídit zaslání upozornění na došlou poštu prostřednictvím zprávy SMS nebo e-mailu.

Písemnosti jsou v datové schránce uloženy 90 dní, poté jsou automaticky vymazány, pokud si je subjekt neuloží. Lze je též přesunout do placené služby Trezor Česká pošta. Doručování prostřednictvím datové schránky státním institucím je zdarma, ostatním osobám (banky, obchody, fyzické osoby) za 10 Kč. K tomu účelu si lze předplatit kredit v libovolné výši.

Do datové schránky může oprávněná osoba (člen statutárního orgánu) zřídit přístup jiné osobě zřízením účtu v datové schránce jakožto pověřené osobě. Pověřená osoba může mít i jen omezený rozsah oprávnění (například jen pro přijetí zpráv nebo jen pro odesílání a podobně). Tento rozsah lze kdykoliv změnit. To může v praxi odborové organizace přicházet do úvahy například pro přístup účetní, která není členkou odborového orgánu.

Některé odborové organizace, zejména ty, které vedou častější korespondenci s úřady, využívaly datovou schránku již před zavedením všeobecné povinnosti jejího používání. Jde o systém, kdy je potřeba překonat nedůvěru k „další novotě“. Po seznámení se s principy fungování je využívání datové schránky jednoduché, spolehlivé, rychlé (zvláště po rušení poboček České pošty) a levné.

Legislativní priority svazu za tři desítky let

Hornické důchody

1989

Podle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, byla zaměstnání zařazena pro účely důchodového zabezpečení podle druhů vykonávaných prací do tří pracovních kategorií s vazbou na nárok na snížený důchodový věk po odpracování stanoveného počtu let.

V I. pracovní kategorii vznikl pojištěnci **nárok na snížení důchodového věku:**

- 55 let při odpracování 15 roků v zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech,
- 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v ostatním zaměstnání v hornictví vykonávaným pod zemí v hlubinných dolech,
- 58 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání vykonávaném v prostředí ohroženém ve významné míře ionizujícím zářením při úpravě a konečném zpracování radioaktivních surovin, v jaderných elektrárnách a při obsluze cyklotronu a výzkumného reaktoru, nebo zaměstnání v hornictví vykonávaném pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na uhlí, na radioaktivní nerosty a na nerosty, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy, na magnezit, osinek, tuhu, kaolín, žáruvzdorné jíly, keramické lupky, sádrovec, živec a na křemen a křemenec k chemicko-technologickému zpracování nebo ke zpracování tavením.

Některým zaměstnancům uranového průmyslu je stanoven nárok na snížený důchodový věk podle dřívějších podzákoných norem.

1990

V souvislosti s útlumem hornictví a řešením zdravotní a sociální situace horníků, je přijato nařízení vlády ČSFR č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům. Snížený důchodový věk 50 let náležel bývalým horníkům hlubinných dolů (vybrané zaměstnání) **po odpracování nejméně 25 roků:**

- z toho nejméně 15 roků ve vybraných zaměstnáních v hornictví,
- dosáhli nejvyšší přípustnou expozici a
- skončili výkon vybraného zaměstnání v hornictví do 31. března 1991,

nebo

- byli zaměstnání nejméně 10 roků ve vybraných zaměstnáních v hornictví v uranových dolech,
- překročili nejvyšší přípustnou expozici a
- skončili výkon vybraného zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. prosince 1990 v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice.

1992

Byl schválen zákon č. 235/1992 Sb., o zrušení pracovních kategorií a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení, kterým se zrušují pracovní kategorie. Nároky na snížený důchodový věk zůstávají zachovány plně pro osoby, které odpracovaly stanovenou dobu do 31. prosince 1992, a poměrně mezi 56 až 59 lety v závislosti na stanovené minimální době výkonu práce v příslušné kategorii.

1993

Na základě žádosti svazu, po opakovaných osobních jednáních, ministr práce a sociálních věcí Jindřich Vodička rozhodl o odstranění tvrdosti (prominuta byla podmínka existence zaměstnání v kategorii dne 31. prosince 1992) u 58 jmenovitě uvedených pracovníků uvolněných v roce 1991 v rámci útlumového programu uranového průmyslu z uranových úprav MAPE Mydlovary a Příbram (oznámeno předsedovi svazu osobním dopisem ministra ze dne 18. srpna 1993, č. j. 23 – 115/18073/93) s tím, že rozhodnutí bude realizovat Česká správa sociálního zabezpečení v Praze při rozhodování o žádosti o starobní důchod. Individuální písemné poučení každého z dotčených pracovníků zajistil svaz.

1995

Dne 30. června 1995 byl přijat nový zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

1996

Dne 1. ledna 1996 nabyl zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění účinnosti, který:

- v § 74 zachovává nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí do 31. prosince 2016 a
- v § 76 zachovává nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům, do 31. prosince 2000

2001

Dne 10. dubna 2001 byl schválen zákon č. 188/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, kterým byla završena snaha svazu o vyřešení prohlubujícího se rozdílu ve výši starobních důchodů u velké skupiny starobních důchodců – horníků, kterým byl přiznán starobní důchod podle nařízení vlády č. 557/1991 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům. Nově se upravuje výpočet tohoto důchodu specifickým zápočtem valorizací.

2006

V červnu nabývá účinnosti zákon č. 264/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákoníku práce, který v části padesáté osmé obsahuje změnu zákona o důchodovém pojištění, která plně řeší dlouhodobé požadavky svazu na úpravu starobních důchodů některých uranových horníků (§ 74a ZDP) dříve řešených podzákonými předpisy a zejména způsobu výpočtu procentní výměry „hornických starobních důchodů“ (§76a ZDP).

Nový § 74a upravuje snížený důchodový věk pro některé zaměstnance uranového průmyslu, kteří měli nárok na tento věk podle dřívějších podzákoných norem tak, že:

- u pojištěnců, kteří vykonávali před 1. lednem 1993 aspoň po dobu 10 let zaměstnání při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy, které bylo podle předpisů účinných před 1. lednem 1969 zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, činí důchodový věk 50 let, pokud tito pojištěnci nastoupili do zaměstnání v uranovém průmyslu na pracovištích s rizikem ionizujícího záření před 1. lednem 1969 a věku 50 let dosáhli po 30. červnu 2006 nebo
- u pojištěnců, kteří vykonávali před 1. lednem 1993 aspoň po dobu 10 let zaměstnání při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, činí důchodový věk 55 let, pokud tohoto věku dosáhli po 30. červnu 2006 a nesplňují podmínky uvedené v odstavci 1. Za zaměstnání při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy se pro účely věty první nepovažuje zaměstnání v hornictví vykonávané pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na radioaktivní suroviny.

Nový § 76a stanoví nový výpočet procentní výměry „hornických“ starobních důchodů [podle § 74a odst. 1 nebo § 76 odst. 1, a pojištěncům, kteří vykonávali před 1. lednem 1993 aspoň po dobu 15 let zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (popřípadě 10 let, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech), které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let]. Procentní výměra zjištěná podle obecných předpisů se zvýší o předchozí valorizace od 1. ledna 1996, nesmí však převýšit nejvyšší procentní výměru úplatnou k 31. prosinci 1995 podle původních předpisů (valorizovaná částka 5100 Kč). Zvýšení se stanoví tak, jako kdyby starobní důchod byl přiznán ke dni 31. prosince 1995.

2008

Dne 1. srpna 2008 nabyl účinnosti Dodatek č. 4 k Příkazu ministra č. 30/2006 vydaný ministrem RNDr. Petrem Nečasem, který odstraněním tvrdosti řeší případy, kdy pojištěnec – horník vykonávající zaměstnání se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (I. AA pracovní kategorie) nebo vykonávající ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v hlubinných dolech (hornická I. A pracovní kategorie) nestihl získat z kvalifikovaných důvodů, výslovně v rozhodnutí specifikovaných, potřebnou dobu tohoto zaměstnání (10 let – uranové doly nebo 15 let ostatní hlubinné doly) pro vznik nároku na starobní důchod v 55 nebo 55 až 59 letech v závislosti na předpisech platných ke dni 31. prosince 1995, a dále případy, kdy z rovněž kvalifikovaného důvodu, nebyla splněna podmínka trvání zaměstnání v I. pracovní kategorie ke dni 31. prosinci 1992 potřebná pro vznik nároku na starobní důchod v 55 až 59 letech podle zákona o zrušení pracovních kategorií.

2009

Dne 5. října 2009 bylo vyhlášeno nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993. Tím byla úspěšně završena dlouhodobá snaha svazu vyřešit nově důchodový věk pro horníky hlubinných dolů (bývalá pracovní kategorie IAA), kteří do tohoto zaměstnání nastoupili za trvání pracovních kategorií a po jejich zrušení v tomto zaměstnání dále pokračovali (zaměstnání v hornictví) a odpracovali ve vymezeném období srovnatelnou dobu 15, 10 let. Zápočet odpracované doby do 31. prosince 1992 se „převeď“ na pracovní směny vynásobením celkového počtu kalendářních dnů v IAA kategorii koeficientem 0,6.

Po odpracování stanoveného počtu 3 300 směn v (2200 – uran) nebo při naplnění NPE alespoň 3081 směn (1981 – uran) jim vzniká nárok na snížený důchodový věk o 5 roků nižší, než je jejich důchodový věk obecný. Pokud však splnili do 31. prosince 1992 podmínky pro poměrné snížení důchodového věku podle původních předpisů 56 až 59 let, bude jejich osobní důchodový věk činit 55 let a 6 měsíců. Výpočet tohoto starobního důchodu je shodný jako u ostatních „hornických“ důchodů.

2010

Dne 1. července 2010 nabývá účinnosti svazem vybojované nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993, které zavádí pro pojištěnce, kteří odpracovali stanovený počet směn v zaměstnání v hornictví, snížený důchodový věk (o 5 let nižší než obecný nebo 55 let a 6 měsíců v závislosti na odpracované době podle původních předpisů) se zvláštním výpočtem důchodu.

2016

Dne 15. června 2016 byl přijat zákon č. 213/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (nabývá účinnosti dne 1. října 2016), který obsahuje úpravu nového typu starobního důchodu pro pojištěnce, kteří před 1. říjnem 2016 začali vykonávat zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech a odpracovali zde stanovený počet směn (3300, případně 2200 v uranových dolech, případně při naplnění NPE 3 081 nebo jde-li o zaměstnání v hornictví v uranových dolech, 1 981). Snížený důchodový věk činí věk o sedm let nižší, než je důchodový věk podle obecných předpisů. Výpočet je obdobný jako u nařízení vlády č. 363/2009 Sb.

2021

Na základě požadavku svazu a ve spolupráci s OKD dne 24. května 2021 ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová k „řešení problematiky splnění podmínek pro nárok na starobní důchod se sníženým důchodovým věkem u některých hlubinných horníků, kteří z důvodu útlumu těžby v letech 2021 až 2023 nesplní podmínku potřebného počtu směn odpracovaných v hlubinném hornictví“ vydala Dodatek č. 14 k Příkazu ministra č. 30/2006 Řešení problematiky útlumu těžby v OKD, – pověření České správy sociálního zabezpečení k odstraňování některých tvrdostí, kterým přesně vymezenému okruhu hlubinných horníků umožnila odchod do starobního důchodu i bez splnění podmínky odpracování potřebných směn v hornickém zaměstnání.

Účast OS PHGN při řešení sociálních záležitostí horníků

1990

Byl schválen výnos FMPE č. 3/1990 o době osobní očisty horníků po skončení práce v podzemí, kterým se započítává 20 minut osobní očisty hlubinných horníků do jejich pracovní doby. Dále byl schválen výnos FMH č. 466/1990 o zákazu práce v podzemí hlubinných dolů pro pracovníky mladší 21 let.

1991

Dne 1. února 1991 nabývá účinnosti vyhláška Federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 19/1991 Sb., o pracovním a hmotném zabezpečení pracovníků v hornictví trvale nezpůsobilých k dosavadní práci, která nahrazuje vyhlášku č. 102/1987 Sb.

Vyhláška se vztahuje na pracovníky, kteří:

- vykonávali zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech nebo vykonávali ostatní zaměstnání v hornictví pod zemí v hlubinných dolech a stali se vzhledem ke svému zdravotnímu stavu dlouhodobě nezpůsobilými k dosavadní práci v důsledku výkonu této práce pro onemocnění nemocí z povolání nebo pro pracovní úraz, anebo jestliže dosáhli nejvyšší přípustné expozice, nebo
- vykonávali zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech nebo vykonávali ostatní zaměstnání v hornictví pod zemí v hlubinných dolech a odpracovali v takovém zaměstnání nejméně 20 roků nebo v zaměstnání uvedeném v písmenu a) nejméně 15 roků, popřípadě v uranových dolech nejméně deset roků, a stali se vzhledem ke svému zdravotnímu stavu dlouhodobě nezpůsobilými k dosavadní práci v důsledku výkonu této práce pro ohrožení nemocí z povolání nebo pro jiné onemocnění vznikající nebo podstatně se zhoršující vlivem pracovního prostředí, uvedené v příloze č. 1 k této vyhlášce, anebo
- kteří vykonávali zaměstnání se stálým pracovištěm v uhelných lomech a na skrývkách, uvedená v příloze č. 2 k vyhlášce, a stali se vzhledem ke svému zdravotnímu stavu dlouhodobě nezpůsobilými k dosavadní práci v důsledku výkonu této práce pro onemocnění nemocí z povolání nebo ohrožení touto nemocí, pro pracovní úraz nebo pro jiné onemocnění vznikající nebo podstatně se zhoršující vlivem pracovního prostředí, uvedené v příloze č. 1 k vyhlášce.

Při splnění podmínek jim vznikl nárok na:

- mzdové vyrovnání po dobu 3 měsíců, pokud byli převedeni na jinou práci v rámci zaměstnavatele, nebo
- odstupné ve stanovené výši, pokud s nimi byl rozvázán pracovní poměr, anebo
- doplatek do průměrného výdělku nejdéle po dobu jednoho roku od nástupu na nové pracoviště, pokud byli převedeni na jinou práci nebo po rozvázání pracovního poměru nastoupili do jiné organizace v důsledku dosažení nejvyšší přípustné expozice.

1992

Na základě rozhodnutí II. sjezdu FOS PHGN byly poskytnuty 3 miliony korun Nadaci Charty 77 jako příspěvek k zakoupení Leksellova gama nože pro Nemocnici Na Homolce v Praze. Na základě zákona č. 280/1992 Sb., vznikla Hornická zaměstnanecká zdravotní pojišťovna.

2001

Dne 1. ledna 2001 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 287/2001 Sb., ze dne 9. července 2001 o příspěvku souvisejícím s restrukturalizací a útlumem hnědouhelného hornictví, kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování příspěvku k řešení sociálních důsledků restrukturalizace a útlumu hnědouhelného hornictví,

2002 – duben

Na 47. schůzi Poslanecké sněmovny byl po vetu prezidenta Václava Havla schválen zákon o přechodném financování některých sociálně zdravotních dávek horníků ze dne 14. března 2002, který byl následně vyhlášen ve Sbírce zákonů, pod číslem 154/2002 Sb. Zákon ukládá státu hradit náklady vyplacené příslušnými hornickými organizacemi na:

- zvláštní příspěvek horníků, na který vznikl nárok do 31. 12. 1992,
- deputátní uhlí a dříví, na které vznikl nárok do 16. 1. 1992 a
- náhrady za ztrátu na výdělku, na které vznikl nárok do 31. 12. 1992 ze státního rozpočtu.

2002 – srpen

16. srpna vyhlásil svaz sbírku na pomoc postiženým srpnovou ničivou povodní. Shromážděná částka 2 580 220 korun byla v součinnosti s členskou základnou rozdělena mezi naše povodní postižené členy a vybrané sociální a kulturní instituce.

2003 – listopad

MPSV vydává vyhlášku č. 405/2003 Sb., kterou se ruší vyhláška č. 19/1991 Sb., o pracovním uplatnění a hmotném zabezpečení pracovníků v hornictví dlouhodobě nezpůsobilých k dosavadní práci.

2003 – prosinec

Zasedá 3. mimořádná rada svazu s jediným bodem programu „Další postup svazu v souvislosti se zrušením vyhlášky č. 19/1991 Sb., a informace o návrhu možného zrušení dalších zákonů týkajících se sociálně – zdravotních nároků horníků“. Následuje řada kroků, včetně ústavní stížnosti skupiny poslanců, ke zrušení vyhlášky bez kladného výsledku.

2004 – červenec

Dne 7. července 2004 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 397/2004 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 287/2001 Sb., o příspěvku souvisejícím s restrukturalizací a útlumem hnědouhelného hornictví, kde se důvodem snížení těžby nově stává „snížení objemu těžby hnědého uhlí a lignitu dodaného pro energetickou společnost ČEZ“.

2007 – leden

Nabývá účinnosti zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (nová právní úprava nahrazující zákoník práce z roku 1965).

Do nového zákoníku práce se podařilo prosadit „překlopení“ dříve zrušené vyhlášky č. 19/1991 Sb., tak, že do znění byla z podnětu svazu zapracována ustanovení, která:

- zcela nově vymezují kvalifikované zdravotní důvody (pracovní úraz, nemoc z povolání, ohrožení nemocí z povolání, naplnění nejvyšší přípustné expozice) pro
  1. převedení na jinou práci (§ 41 odst. 1 písmeno b) a
  2. výpověď danou zaměstnavatelem (§ 52 písmeno d),
- při převedení na jinou práci podle § 41 odst. 1 písmeno b) zakládají nárok na doplatek do průměrného výdělku po dobu převedení, i při změně zaměstnavatele (§ 139 odst. 1, 2) – částečně nad rámec připomínek svazu,
- při rozvázání pracovního poměru výpovědí podle § 52 písmeno d) nebo dohodou z téhož důvodu zakládají nárok na odstupné ve výši nejméně 12násobku průměrného výdělku.

2012

Podařilo se zastavit legislativní proces přípravy návrhu zákona o zrušení zákona č. 98/1987 Sb., o zvláštním příspěvku horníkům.

2016 – květen

Dne 11. května 2016 je vydáno nařízení vlády č. 167/2016 Sb., o příspěvku ke zmírnění sociálních dopadů souvisejících s restrukturalizací a útlumem činnosti právnických osob v insolventi zabývajících se těžbou černého uhlí, které stanoví nárok na finanční příspěvek, při splnění daných podmínek, zaměstnancům společnosti OKD uvolňovaným při částečném uzavření provozu nebo ukončením části činnosti určené těžební společnosti v souvislosti s insolvenčním řízením.

2016 – říjen

Dne 5. října 2016 je vyhlášeno nařízení vlády č. 342/2016 Sb., o příspěvku ke zmírnění sociálních dopadů souvisejících s restrukturalizací nebo útlumem činnosti právnických osob zabývajících se těžbou uhlí nebo uranu, které pro uvolňované zaměstnance společností Severní energetická, Sev.en WT, Coal Services, Czech Coal Power, KSK-BELT, Slovácké strojírna – závod 05, Důl Kohinoor, DIAMO, státní podnik, odštěpný závod GEAM, Slezská důlní díla, OKD, HBZS, při splnění daných podmínek stanoví nárok na finanční příspěvek.

2021 – červenec

Dne 27. července 2021 rada schválila poskytnutí příspěvku členům Odborové organizace Českomoravského sdružení odborových organizací OS PHGN Moravské naftové doly Hodonín, provoz Lužice k řešení sociální situace v souvislosti s významným poškozením obydlí v důsledku živelné pohromy – tornáda – na jižní Moravě dne 24. června 2021. Výše příspěvku činila 300 000 Kč. Částka byla zaslána na účet odborové organizace k rozdělení mezi jednotlivé poškozené.

2021 – říjen

Dne 8. října 2021 nabylo platnosti nařízení vlády č. 368/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 342/2016 Sb., o příspěvku ke zmírnění sociálních dopadů souvisejících s restrukturalizací nebo útlumem činnosti právnických osob zabývajících se těžbou uhlí nebo uranu, kterým byla doplněna Příloha č. 1 o podniky: Vršanská uhelná, Severočeské doly, PRODECO Revitrans SD - Kolejová doprava.

Kolektivní vyjednávání

Kolektivní vyjednávání je prioritním posláním odborů, a tudíž i Odborového svazu pracovníků hornictví, geologie a naftového průmyslu (OS PHGN). Řídí se zákonem č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, v platném znění. Ten upravuje kolektivní vyjednávání mezi odborovými organizacemi a zaměstnavateli nebo jejich organizacemi, za případné součinnosti státu, jehož cílem je uzavření kolektivní smlouvy.

Na programu květnového dvoudenního jednání III. sněmu OS PHGN v Luhačovicích v roce 2022 byla společná porada vyjednávačů (za odborový svaz a Zaměstnavatelský svaz důlního a naftového průmyslu) odvětvové kolektivní smlouvy pro rok 2023. Nová smlouva měla mít platnost pět let a měla vycházet ze stávající odvětvové smlouvy. Vše nakonec dopadlo jinak a smlouva byla kvůli obstrukcím zaměstnavatelů podepsána až v březnu 2023.

Odborový svaz PHGN od svého vzniku před třiceti lety plní své poslání, kterým je obhajoba práv členů odborových organizací a zaměstnanců. K hlavním prioritám svazu při nesčetných jednáních se zaměstnavateli, ministry a vládou patří udržení zaměstnanosti, zmírnění důsledků útlumu hornictví na zaměstnance a růst mezd.

Na požádání členských organizací svazu je poskytována odborná poradenská pomoc i na podnikové úrovni. Porady a konzultace se týkají především oblasti práv a povinností podle zákoníku práce, obsahu kolektivních smluv, školení vyjednávačů kolektivních smluv, případně účasti na kolektivním vyjednávání.

OS PHGN poskytuje pomoc prostřednictvím funkcionářů a zaměstnanců, zejména svazových právníků. Návaznost podnikových kolektivních smluv na kolektivní smlouvu vyššího stupně podtrhuje význam a nezastupitelnost, které má pro členy našeho odborového svazu kolektivní smlouva vyššího stupně (KSVS). Ta je závazná pro smluvní strany, tedy pro zaměstnavatele, za které uzavřela smlouvu organizace zaměstnavatelů, a pro zaměstnance, za které smlouvu uzavřel OS PHGN.

V rámci našeho svazu se uzavírají dva typy kolektivních smluv:

- a) **podniková** uzavíraná mezi zaměstnavatelem (popřípadě zaměstnavateli) a:
- všemi odborovými organizacemi působícími u zaměstnavatele. Například podnikovou kolektivní smlouvu ve státním podniku DIAMO uzavírá 15 zde působících odborových organizací, z nichž 10 je členy OS PHGN, nebo
  - odborovou organizací působící u zaměstnavatele (u zaměstnavatele působí pouze jedna odborová organizace). Taková situace je například ve firmě České lupkové závody nebo Hansen Electric. V případě, že u zaměstnavatele působí více odborových organizací, mohou se dohodnout, že vytvoří další, která bude buď všechny, nebo jen některé zastřešovat, a dají jí kompetence pro uzavření podnikové kolektivní smlouvy. Tak je uzavírána podniková kolektivní smlouva například Sdružením odborových organizací Czech Coal Group v Mostě, Sdružením odborových organizací OS PHGN v Sokolovském regionu nebo Sdružením hornických odborů v OKD.
- b) **vyššího stupně** uzavíraná mezi organizací zaměstnavatelů, kterou je Zaměstnavatelský svaz důlního a naftového průmyslu (ZSDNP), a odborovým svazem. Při vyjednávání se strany řídí „Dohodou o způsobu a organizačním zajištění procesu vyjednávání kolektivní smlouvy vyššího stupně“, která upravuje některé postupy a lhůty. Za svaz vede vyjednávání místopředseda svazu, který podle svazových dokumentů řídí a je odpovědný za oblast kolektivního vyjednávání. V současné době je jím první místopředseda OS PHGN Josef Zelenka. Vyjednávači svazu jsou jmenováni radou svazu na návrh členských organizací. Za zaměstnavatelský svaz vede vyjednávání hlavní vyjednávač a kolektiv vyjednávačů určený členy ZSDNP. Vyjednávání je někdy komplikováno tím, že za zaměstnavatelský svaz může být vyjednávačem zástupce zaměstnavatele, u kterého náš svaz nepůsobí.

Přehled všech KSVS

První kolektivní smlouvu vyššího stupně uzavřel odborový svaz se Zaměstnavatelským svazem důlního a naftového průmyslu – společenstvem těžařů ČR dne 21. prosince 1994 na rok 1995. Předsedou odborového svazu byl Cyril Zapletal, předsedou zaměstnavatelského svazu Ing. Zdeněk Spousta.

Následovaly **další kolektivní smlouvy vyššího stupně** uzavřené odborovým svazem:

- Dne 21. prosince 1994 na rok 1995.
- Dne 12. prosince 1995 na rok 1996. Předsedou ZSDNP je Ing. Ivan Dzida.
- Dne 10. prosince 1996 na období 4 let, tj. od 1. ledna 1997 do 31. prosince 2000.
- Dne 10. prosince 2000 na období 6 let, tj. od 1. ledna 2001 do 31. prosince 2006. Předsedou ZSDNP je Ing. Vratislav Vajnar, od roku 2003 Ing. Zdeněk Osner, CSc.
- Dne 19. prosince 2006 na období 6 let, tj. od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2012. Odvětvové smlouvy podepisuje jménem odborového svazu nový předseda Bc. Jan Sábel.
- Dne 6. prosince 2012 na období 5 let, tj. od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2017.
- Dne 17. října 2017 na období 5 let, tj. od 1. ledna 2018 do 31. prosince 2022. Dodatek č. 3 ke KSVS s účinností od 1. ledna 2021 podepisuje za stranu zaměstnavatelů prezident ZSDNP Ing. Vladimír Budinský, MBA, za odborový svaz nový předseda Rostislav Palička.
- Dne 22. března 2023 na období 10 let, tj. od 1. ledna 2023 do 31. prosince 2032.

Prezident Zaměstnavatelského svazu důlního a naftového průmyslu Zdeněk Osner a předseda Odborového svazu pracovníků hornictví, geologie a naftového průmyslu Jan Sáběl podepsali novou kolektivní smlouvu vyššího stupně 13. května 2014 v hotelu Olšanka v Praze.

Prezident Zaměstnavatelského svazu důlního a naftového průmyslu Vladimír Budinský a předseda Odborového svazu PHGN Rostislav Palička podepsali v březnu 2023 v sídle odborového svazu v Praze novou KSVS, která má platnost rekordních 10 let.

V průběhu platnosti KSVS lze uzavírat dodatky, je-li to sjednáno. Jejich obsahem je zpravidla navyšování mzdových tarifů v návaznosti na zvyšování minimální mzdy, úpravy reagující na požadavky praxe (na nichž se odbory a zaměstnavatelé shodnou) nebo změny reagující na změnu legislativy.

Hodnocení plnění kolektivní smlouvy vyššího stupně probíhá dvakrát ročně. Svaz provádí hodnocení na základě informací od členských organizací. Jednání se za svaz zpravidla účastní předseda svazu, místopředseda svazu pro kolektivní vyjednávání a právník svazu. Jednání probíhají osobně. V květnu 2020 však hodnocení plnění KSVS za rok 2019 se zaměstnavatelským svazem proběhlo z důvodu probíhající pandemie onemocnění covid-19 písemně. Součástí jednání je zpravidla i hodnocení aktuální situace zejména v hornickém odvětví, pracovněprávní legislativě a energetice. O výsledcích hodnocení plnění KSVS jsou členové svazu informováni na jednáních orgánů, na webových stránkách a v měsíčníku HGN (dříve v tištěné podobě).

4 hektické roky shrnuje hlavní vyjednávač Josef Zelenka

Hlavní vyjednávač a 1. místopředseda OS PHGN Josef Zelenka popisuje ze svého pohledu průběh a výsledky kolektivního vyjednávání za poslední čtyři hektické roky:

Po IX. sjezdu svazu v roce 2020 jsme byli nuceni přesunout jednání k monitorům, protože 12. března 2020 ve 14 hodin byl vyhlášen nouzový stav zahrnující mimo jiné i zákaz všech veřejných a soukromých akcí s více než 30 účastníky. Restrikce se pak dále ještě stupňovaly.

19. října 2020 strana zaměstnavatelů obdržela návrh Dodatku č. 3 odvětvové smlouvy a 26. listopadu návrh projednaly na videokonferenci vyjednávací týmy zaměstnavatelů a odborů.

Náš návrh byl zaměstnavateli zamítnut a byl stanoven další postup vyjednávání formou dohádovací skupiny 3 + 3. Za svaz byl vedoucím skupiny zvolen Arnošt Ševčík, za druhou stranu Petr Mrvík.

Za souhlasu obou vyjednávacích týmů proběhlo prostřednictvím hlavních vyjednávačů (Josef Zelenka – OS PHGN, Ing. František Ondruš – ZSDNP) 16. prosince 2020 další kolo vyjednávání dodatku. Podkladem byly výsledky z jednání dohádovací skupiny 3 + 3 ze 3. prosince 2020. Předmětem vyjednávání byl článek č. 10 – mzdové tarify pro rok 2021, a dále článek č. 13 – mzda za práci ve ztíženém pracovním prostředí, který byl nad rámec zasláného návrhu. Výsledkem jednání bylo dosažení shody ohledně znění obou článků.

S odvoláním na tuto skutečnost se **hlavní vyjednávači obou stran dohodli, že:**

1. text Dodatku č. 3 obsahující změnu článku č. 10 KSVS pro rok 2021 a nad rámec zasláného návrhu, i text článku č. 13 KSVS jsou dle zápisu skupiny 3 + 3 ze 3. prosince 2020 dohodnuté a uzavřené a
2. doporučují zástupcům OS PHGN a ZSDNP uzavřít Dodatek č. 3 KSVS ve smyslu výše uvedeného.

Téhož dne byla shoda zpečetěna podpisem zástupců obou stran Rostislavem Paličkou a Vladimírem Budinským.

Pro rok 2022 byl sjednán **Dodatek č. 4 odvětvové smlouvy**. Jeho konečná podoba však vznikala v nelehké době, kdy „zelení fanatici“ hlásali podporu obnovitelným zdrojům a nezávislost na nerostném bohatství. Nesmyslné kroky a cíle vedoucí k hazardu s energetickou suverenitou naší země podporují i politici. Jak na naší, tak na evropské úrovni to má za následek útlum těžby a následné propouštění zaměstnanců. 16. září 2021 spatřil světlo světa návrh Dodatku č. 4 ke kolektivní smlouvě vyššího stupně po společném jednání vyjednávacího týmu OS PHGN. Následně byl návrh zaslán ZSDNP 29. září 2021. Dopisem prezidenta ZSDNP ze dne 6. října 2021 byl návrh zamítnut. Po domluvě obou stran došlo ke společnému jednání vyjednávacích týmů 23. listopadu 2021. S ohledem na stále trvající epidemiologickou situaci (covid-19), byli účastníci poučeni, že jednání bude probíhat v souladu s aktuálními hygienickými opatřeními.

Jednání jsem zahájil já jako hlavní vyjednávač odborů a představil jsem vyjednávací tým. JUDr. Václav Amort představil vyjednávací tým za zaměstnavatele. Uvedl, že jednání se povede o návrhu zasláném odbory a o protinávru předloženém zaměstnavateli. Kvůli rozporům bylo dohodnuto pokračování vyjednávání ve formátu 3 + 3, případně 4 + 4.

Další nekonečné vyjednávání probíhalo v duchu obstrukcí ze strany zaměstnavatelů. To nikdo nečekal. Konečně 29. března 2022 došlo k podpisu Dodatku č. 4.

Vzhledem k tomu, že stávající KSVS končila k 31. prosinci 2022, měl před sebou odborový svaz za úkol uzavřít novou odvětvovou smlouvu platnou od roku 2023.

S ohledem na předešlou zkušenost s délkou vyjednávání se první společné setkání vyjednávačů OS PHGN uskutečnilo již 20. dubna 2022 v Luhačovicích v návaznosti na konání III. sněmu svazu. Tým ve složení Josef Zelenka, Vladimír Baldrián, Václav Sacha, Jan Smolka, Arnošt Ševčík, Bohdan Štěpánek, Petra Švehla, Vilém Válek a Jiří Waloszek s právníky Mgr. Markétou Marinkovou a JUDr. Antonínem Těšíkem zhodnotili KSVS od roku 2017. Poukázali na obstrukce zaměstnavatelů při vyjednávání Dodatku č. 4. Byl stanoven harmonogram vyjednávání, který se hned následující den 21. dubna začal plnit. Proběhlo společné jednání obou týmů (OS PHGN a ZSDNP, s cílem „nová KSVS by neměla být horší, než ta stávající“). Tým odborových vyjednávačů začal pracovat na plné obrátky a 19. května 2022 zaslal předseda odborového svazu návrh KSVS prezidentovi ZSDNP. Ten 1. června návrh odborů odmítnul.

14. září proběhlo 1. kolo vyjednávání KSVS obou týmů s dohodou o delegování pravomocí na skupinu 3 + 3 ve složení za odbory: Jan Smolka (vedoucí skupiny) a členové: Arnošt Ševčík, Jiří Waloszek/Bohdan Štěpánek (podle projednávané problematiky) a svazoví právníci. Za zaměstnavatele byl vedoucím skupiny ustanoven Petr Mrvík a zástupci firem OKD a DIAMO. Jestliže jsme při vyjednávání Dodatku č. 4 konstatovali dosud nepoznané obstrukce, nyní se ukázalo, že to byl slabý odvar. Až do roku 2022 probíhala jednání o nové KSVS nebo jejich dodatcích na principu, že smlouva v základních bodech povýší mzdové a ostatní nároky zaměstnanců v mezích ekonomických možností všech zaměstnavatelů. Jednou sjednané závazky nebudou v dalším procesu vyjednávání zpochybňovány bez závažných ekonomických důvodů nebo legislativních změn a v dalších nadstavbových věcech se vyjednávání bude odehrávat na úrovni podnikové kolektivní smlouvy. **Tak se svazu dařilo až do roku 2022, mimo jiné, držet zachování reálných mezd.**

Při vyjednávání KSVS na období od roku 2023 zaměstnavatelé odmítli dohodu o zachování reálných mezd v jakékoliv podobě, a to přesto, že svaz postupně předložil tři kompromisní návrhy. Dosavadní znění:

„Účastníci smlouvy se dohodli, že reálné mzdy zaměstnanců po dobu účinnosti této smlouvy nepoklesnou (...).“ I přesto, že **KSVS:**

- umožňovala ve stanovených případech nenaplnění tohoto závazku samostatně projednat jak na podnikové úrovni, tak mezi OS PHGN a ZSDNP a
- ponechávala formu a způsob navýšení nominálních mezd a nárůst reálných mezd na podnikových kolektivních smlouvách,
- umožňovala při posuzování vývoje mezd upravit průměrný výdělek o vlivy výslovně uvedené v KSVS,
- umožňovala, že závazek není soudně vymahatelný a
- základní princip (byť v různých podobách) byl v podstatě bezproblémový po období 18 let,

stal se závazek v roce 2022 pro zaměstnavatele absolutně nepřijatelným. Přes několiké ústupové varianty ze strany odborového svazu nebylo možno najít shodu. Celé to vyústilo 17. února 2023 ve společné jednání zástupců vedení OS PHGN a představenstva ZSDNP. I přes podporu některých členů zaměstnavatelského svazu skončilo jednání opět neshodou. Při vědomí, že pro většinu našich členů a jejich zaměstnavatelů je KSVS závazná, jsme byli tvrdě tlačeni do kouta.

Po opakovaném jednání rady svazu byl vyřčen verdikt: přijmeme kompromisní variantu znění rozporovaného článku, ale s účinností KSVS na 10 let s dvouletou výpovědní lhůtou. Návrh byl předložen i s úpravou nárůstu tarifů o 1100 korun. Návrh jsme se zaměstnavateli podepsali 22. března 2023, bezmála jeden rok od prvního jednání. O náročnosti svědčí i to, že KSVS byla uzavřena se zpětnou účinností od 1. ledna 2023, ačkoliv standardně byla KSVS, případně i dodatky, uzavírána před obdobím její platnosti.

I přes všechny obstrukce zaměstnavatelského svazu považujeme uzavření KSVS za úspěch, zvláště v dlouho trvající nejisté době, neboť **KSVS:**

- zachovala dosavadní benefity,
- došlo k dohodě o výši tarifů,
- zaměstnavatelé přijali závazek, že průměrná hrubá nominální mzda zaměstnanců zaměstnavatele v kalendářním roce nepoklesne; pokud jde o pojem „hrubá nominální mzda“, ten je vymezen Českým statistickým úřadem,
- byla sjednána na období 10 let.

Rád bych poděkoval odborovému týmu vyjednávačů za jejich práci. Ale nejen jim, také všem, kteří byli nápomocni a ochotni podílet se na co nejlepším výsledku během těchto nelehkých let.

Mezinárodní činnost

Odborový svaz PHGN rozhodl v roce 2008 svou dosavadní mezinárodní činnost konsolidovat, a proto VI. sjezd svazu schválil usnesení o působení především v Evropské federaci pracovníků v hornictví, chemickém průmyslu a energetice (EMCEF). Měli jsme svého zástupce ve stálé pracovní skupině pro bezpečnost v hornictví při poradním výboru EU pro zdraví a bezpečnost a v komisi EU pro sociální dialog v hornictví. Předseda svazu byl členem výkonného výboru. S příchodem Green Dealu se náš odborový svaz neztotožňoval se směřováním evropské odborové centrály, kde podle našeho zástupce nedocházelo k ochraně pracovních míst v průmyslu, ale naopak k poklonkování Evropské komisi s nulovou uhlíkovou tolerancí. To vedlo k vystoupení hornického svazu z EMCEF. Po vystoupení z mezinárodních organizací. Po té se náš svaz zaměřil na jednání a výměnu zkušeností v oblastech pracovní legislativy a hornictví s odbory ve střední Evropě.

Setkání odborářů proběhla v těchto termínech a zemích:

- 27.–29. 4. 2016 Slovensko
- 17.–19. 8. 2016 Maďarsko
- 18.–20. 8. 2017 Praha (Maďaři)
- 20.–22. 6. 2018 Praha (Slováci)
- 23.–26. 10. 2018 Maďarsko
- 28.–31. 5. 2019 Jižní Morava (Maďaři)
- 5.–7. 6. 2019 Slovensko
- 15.–17. 5 2023 Praha (Slováci)

V rámci působení ČMKOS v Evropské unii máme svého zástupce ve Stálé pracovní skupině pro těžbu a jiný těžební průmysl (SWPEI) a rovněž v poradním Výboru pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (ACSH). Komise pomáhá EK při přípravě, provádění a hodnocení činnosti v oblasti BOZP a usnadňuje spolupráci mezi vnitrostátními správami, odborovými a zaměstnavatelskými organizacemi.

Náš svaz nadále udržoval spolupráci na mezinárodní úrovni s kolegy z Polska, Maďarska a Slovenska. Zástupci svazu se účastnili nejrůznějších seminářů a zahraničních cest. Za zmínku určitě stojí i návštěva zástupců odborové organizace z Číny na jednání OS PHGN v Praze. To vše se odehrávalo v době před pandemií covidu-19.

V roce 2023 se povedlo **obnovit spolupráci se slovenskými kolegy z Odborového svazu PBGN**, kteří přijali pozvání do Prahy a předseda svazu Ludovít Michalovič bude také hostem na našem sjezdu v březnu 2024. Je dobře, že spolupráci s kolegy ze Slovenska rozvíjíme, neboť situace je v obou zemích velmi podobná. Obě země utlumují hornictví, řeší sociální zabezpečení propouštěných zaměstnanců a životní úroveň jejich rodin. Oba odborové svazy se tak mohou vzájemně informovat a inspirovat k dalším krokům.

V rámci obnovení mezinárodní spolupráce po covidu-19 přijeli v roce 2023 do Prahy jako první Slováci.

Projekty v letech 2014–2015

V rámci společného projektu se Zaměstnavatelským svazem důlního a naftového průmyslu nazvaného „Sociální dialog na odvětvové, regionální a podnikové úrovni ve vazbě na dopady legislativních změn v odvětví těžebního průmyslu“ se uskutečnily tři zahraniční cesty zástupců svazu.

Maďarsko

Ve dnech 23. až 25. září 2014 se místopředsedové odborového svazu Jaromír Franta, Jaromír Pytlík a svazová právnička Markéta Marinková zúčastnili jednání se zástupci maďarských hornických odborů a zaměstnavatelů. Projednávala se energetická bezpečnost obou států, zejména maďarský vládní dokument z roku 2011 „Národní energetická strategie 2030“. Účastníci navštívili poslední uhelný hlubinný důl v Maďarsku, Důl Markushegyi.

Polsko

Ve dnech 10. a 11. března 2015 došlo v Krakově a Katovicích k jednání s polskými odboráři z uhelného dolu Marcel v Radlinie, ze solného dolu Wieliczka, s kolegy z krajské odborové rady a zástupci zaměstnavatele firmy Kompania Węglowa S.A. Setkání se uskutečnila v Krakově a Katovicích a zúčastnili se jich první místopředseda svazu Jaromír Pytlík, svazová právnička Markéta Marinková, svazový inspektor bezpečnosti práce Ivo Kavka a asistentka předsedy svazu Monika Malá.

Německo

Ve dnech 15. a 16. dubna 2015 se uskutečnila zahraniční cesta do Německa, které se zúčastnili první místopředseda svazu Jaromír Franta a právnička svazu Markéta Marinková. Cesta byla zaměřena na těžbu hnědého uhlí a zejména na proces přesídlení vesnic v souvislosti s rozšiřováním těžby.

Zástupci společnosti Vattenfall Europe Mining AG, která byla vlastníkem povrchového dolu na hnědé uhlí seznámili účastníky s problematikou těžby a využívání hnědého uhlí v Německu. Součástí služební cesty byla prohlídka hnědouhelného lomu Welzow-Süd, lokality Wolkenberg rekultivované do podoby vinice a přesídlené obce Haidemühl, jejíž lokalita byla vybrána s ohledem na přání přesídlenců do 20 kilometrů od bývalé obce. Od roku 1989 bylo přesídleno celkem 1255 osob a 12 obcí.

BOZP

Po rozdělení České a Slovenské Federativní republiky a vzniku České republiky 1. ledna 1993 prochází transformací i Federální odborový svaz pracovníků hornictví, geologie, naftového průmyslu. S touto změnou se upravuje také struktura oddělení BOZP pro podmínky samostatné České republiky. Vedení oddělení se ujímá Ing. Viktor Kempa, původně svazový inspektor z Ostravska a tvoří novou svazovou strukturu BOZP. Základem svazu jsou odborová sdružení, ve kterých zajišťují činnost v oblasti BOZP odboroví inspektoři bezpečnosti práce a členové komisí BOZP, kterým metodicky pomáhají svazoví inspektoři BP.

Personální obsazení jednotlivých regionů:

- Ostravsko – Ing. Milan Žitník, Ing. Vladimír Potomák, Karel Štebrle
- Mostecko – Zdeněk Hamr, František Vítek
- Sokolov – Petr Švehla
- Příbram – Miroslav Havelka
- Českomoravské sdružení – Jan Marchesin

Snímek z porady svazových inspektorů bezpečnosti práce v Praze. Zleva Petr Vavroš, vedoucí svazový inspektor Ivo Kavka, místopředseda OS PHGN Jiří Waloszek, Petr Trieb a Petr Švehla.

Z porady svazových inspektorů bezpečnosti práce v bývalém sídle odborového svazu v Praze. Zleva Petr Švehla, Petr Trieb, šéf komise SIBP Ivo Kavka a Petr Vavroš.

Svazová činnost byla zaměřena zejména na snižování pracovní úrazovosti a její řádné prošetřování, na objektivizaci vzniku nemocí z povolání a jejich přiznávání, přijímání opatření na zlepšení stavu pracovních podmínek a objektivizace pracovních výkonů. Pro naplnění těchto úkolů bylo v jednotlivých organizacích potřebné zajistit dostatečný počet kvalifikovaných zástupců zaměstnanců pro oblast BOZP a vymezit jejich pravomoc.

V tomto období se rozvíjí spolupráce mezi OS PHGN a Českým báňským úřadem a v roce 1998 je podepsána „Dohoda o spolupráci a poskytování informací“ a následně jsou uzavřeny regionální dohody mezi jednotlivými sdruženími a obvodními báňskými úřady a obvodními úřady inspekce práce. Až do roku 2000 prochází toto oddělení několika změnami vyvolanými zejména útlumem hornictví a poklesem členské základny.

V roce 2001 po odchodu Ing. Viktora Kempy na evropskou odborovou centrálu BOZP do Bruselu byl vedením oddělení BOZP pověřen Bc. Vlastimil Altner, který v této funkci působil až do roku 2012. Po odchodu Vlastimila Altnera dochází ke snížení počtu svazových inspektorů bezpečnosti práce (SIBP) a jejich činnost současně s výkonem funkce SIBP koordinuje Ing. Ivo Kavka. Tato organizační struktura zůstává zachována do dnešní doby, změny proběhly pouze v personálním obsazení, kdy v moravskoslezském regionu vystřídal Ing. Vladimíra Potomáka v roce 2016 Petr Vavroš a v severočeském regionu Ing. Františka Vítka v roce 2019 Petr Trieb, sokolovský region zastupuje po celou dobu činnosti OS PHGN Petr Švehla.

26. května 2021 uzavřel OS PHGN se státním podnikem DIAMO dohodu o spolupráci, na jejímž základě rozšířil i vzájemnou výměnu informací.

Hlavní náplní práce SIBP je v současnosti zajištění spolupráce mezi jednotlivými odborovými sdruženími a Odborovým svazem PHGN v oblasti BOZP. Zejména kontrola BOZP a hygieny práce na jednotlivých pracovištích, pomoc při šetření pracovních úrazů a mimořádných událostí, stanovení opatření zlepšujících bezpečnost práce a pracovní podmínky, objektivizace šetření vzniku nemocí z povolání, kontrola měření rizikových faktorů na pracovištích a účast při přezkušování zaměstnanců ze znalosti BOZP, a dále na základě potřeby jednotlivých odborových sdružení poskytovat prostřednictvím svazových inspektorů potřebnou servisní službu a také metodickou, poradenskou a lektorskou činnost v oblasti BOZP.

V letech 2020 až 2023 svazoví inspektoři provedli 880 kontrol dodržování bezpečnosti práce, pracovních podmínek a hygieny práce, při kterých bylo zjištěno 661 závad. Metodická a lektorská pomoc v otázkách BOZP byla poskytnuta na mnoha jednáních a školeních více než 1450 členům jednotlivých sdružení.

V roce 2020 byla vlivem pandemie covidu-19 výrazně ovlivněna pracovní činnost ve všech firmách. Ve společnosti OKD došlo na začátku července z těchto důvodů dokonce k zastavení těžební činnosti po dobu šesti týdnů. Přes všechny komplikace způsobené pandemií statistika pracovní úrazovosti nevykázala výrazně horší výsledky a bezpečnost práce se podařilo udržet na úrovni předcházejících období. Rok 2021 byl historicky prvním, ale bohužel jediným, rokem, kdy v organizacích sdružených v OS PHGN nebyl zaznamenán ani jeden smrtelný pracovní úraz. Přesto sedm smrtelných pracovních úrazů za období 2020–2023 zavazuje všechny zainteresované strany, aby se pracovní podmínky a organizace práce stále zlepšovaly.

Projekty BOZP

V roce 2022 realizoval OS PHGN vlastní projekt „Hodnocení prevence rizik vzniku poškození zdraví zaměstnanců následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání v jednotlivých odvětvích báňského průmyslu“. Z důvodů opožděného schválení a uvolnění finančních prostředků vládou došlo z časových důvodů k rozdělení jednoho projektu na projekty dva. Pro rok 2022 to byl projekt „Hodnocení prevence rizik vzniku poškození zdraví zaměstnanců následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání při hlubinné těžbě černého uhlí a technické likvidaci hlubinných černouhelných dolů“, který byl úspěšně dokončen. Druhý schválený projekt pro rok 2023 nebyl z důvodů pozdního uvolnění finančních prostředků vládou realizován.

Legislativní novinky

Referát BOZP se společně s referátem právním aktivně podílel v letech 2020 až 2023 na procesu novelizace legislativy v oblasti BOZP, zejména na **novele zákoníku práce, která s účinností od 1. ledna 2021 zavedla:**

- nový typ náhrady nemajetkové újmy, a sice „jednorázovou náhradu nemajetkové újmy při zvlášť závažném ublížení na zdraví“
- nový princip výpočtu náhrady účelně vynaložených nákladů spojených s léčením a náhradou přiměřených nákladů spojených s pohřbem; výše náhrady je stanovena jako 1,5násobek průměrné mzdy, čímž fakticky došlo k jejímu navýšení
- nový princip výpočtu jednorázové náhrady nemajetkové újmy pozůstalých; výše náhrady je stanovena jako 20násobek průměrné mzdy, čímž fakticky došlo k jejímu navýšení

Spolupráce svazu s relevantními partnery

Neodmyslitelnou součástí činnosti OS PHGN je spolupráce s Českým báňským úřadem a jednotlivými obvodními báňskými úřady. Spolupráce je pravidelně velmi dobře hodnocena a přesahuje rámec dohody.

Prostřednictvím Ing. Ivo Kavky jsme členy:

- rady BOZP ČMKOS
- rady vlády pro BOZP
- pracovní komise pro bezpečnost v báňském průmyslu v Lucemburku, která je poradním orgánem Evropské komise pro bezpečnost práce

Přehled dosažených ukazatelů BOZP v letech 2018–2022

Období	Registrované PÚ	Smrtelné PÚ	Zameškané kalendářní dny	Nemoci z povolání	Počet zaměstnanců
2018	412	3+13	53 507	82	24 986
2019	373	2	49 585	60	23 852
2020	250	1	34 756	52	21 883
2021	284	0	25 698	51	17 872
2022	317	4	27 430	48	16 938

Hornická ocenění

Zlatý Permon za bezpečnost v hornictví

Udělování ceny za bezpečnost v hornictví Zlatý Permon je projev uznání za dosažení vynikajících výsledků v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Cenu uděluje předseda Českého báňského úřadu také spolu s odborovými svazy PHGN a Stavba za výsledky dosažené v uplynulém roce.

Získali ji za rok:

2015: OKD, a. s., Důlní závod 3; Jindřich Lettovský

2016:

DIAMO, s. p., odštěpný závod GEAM; Bohdan Štěpánek
Severní energetická, a. s., Most; František Vítek
MND, a. s., Hodonín; Vladimír Baldrián

2017:

OKD, a. s., Důlní závod 1, lokalita Darkov; Břetislav Javín
Severní energetická, a. s.; Arnošt Ševčík
Sokolovská uhelná, a. s.; Petr Švehla

2018:

Sokolovská uhelná, a. s.; Josef Zelenka
Slezská důlní díla, a. s.; Václav Sacha

2019: ZIBP Dolu ČSA, OKD, a. s.; Aleš Štětka

2020: OO Těžba SUAS; Josef Vaverka, člen komise BOZP

2021: ZIBP DIAMO, s. p., závod Darkov; Pavel Koruna

2022: ZIBP Sev.en Inntech; Petr Trieb

Ocenění Zlatý Permon převzal předseda OSZ VOKD Ostrava Václav Sacha (uprostřed). Spolu s ním jsou bývalý a současný předseda OS PHGN Jan Sábel a Rostislav Palička.

Medaile Jiřího Agricoly za zásluhy v hornictví

Resortní medaile Jiřího Agricoly je zřízena Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR a Českým báňským úřadem k ocenění těch, kteří se zvláštním a ojedinělým způsobem zasloužili o rozvoj hornictví.

Získali ji v roce:

2016: Jaromír Franta

2017: Jindřich Jadwiszczok

2018: Arnošt Ševčík, Rostislav Palička

2019: Petr Švehla

2020: Bohdan Štěpánek

2021 a 2022: Pavel Murcko,
Vladimír Baldrián, Václav Sacha

2023: Jiří Waloszek

Medaili Jiřího Agricoly převzal také bývalý předseda SHO Jaromír Pytlík (uprostřed).

Co se událo od posledního sjezdu

Poslední, IX. sjezd OS PHGN se konal před čtyřmi lety, v březnu 2020. V následujícím přehledu najdete shrnutí všeho podstatného, co se od té doby událo.

2020

březen

- 12. března se konal v Luhačovicích (změna místa konání sjezdu byla vyvolána opatřeními souvisejícími s covidem-19) IX. sjezd svazu, kde bylo mimo jiné zvoleno nové vedení. Předsedou svazu byl zvolen Rostislav Palička, prvním místopředsedou svazu Josef Zelenka, druhým místopředsedou svazu Jiří Waloszek. Předsedkyní revizní komise byla zvolena Dita Hricová. Zároveň proběhl sněm svazu, který zvolil zbývající členy revizní komise.

květen

- Hodnocení plnění KSVS za rok 2019 proběhlo písemnou formou.

červenec

- 3. července došlo k přerušení těžby uhlí na všech lokalitách OKD na dobu šesti týdnů v důsledku rozvoje onemocnění covid-19.

srpen

- Svaz zahájil s čelnými představiteli vládní koalice politická jednání o řešení důchodové situace horníků OKD, kteří nestihnou odpracovat potřebný počet směn pro vznik nároku na hornický starobní důchod.
- Do připomínkového řízení byl předložen materiál MPO „Návrh postupu státního podniku DIAMO k zahlazení následků hornické činnosti v rámci jednotlivých dolů a souvisejících dobývacích prostorů společnosti OKD“, který svaz podpořil.

září

- 2. – 4. září uspořádal svaz v Horní Lomné společné zasedání vedení svazu s vedením Českého báňského úřadu.
- 10. září oslovil předseda svazu Rostislav Palička ministryni práce a sociálních věcí Janu Maláčovou s požadavkem osobního projednání problému důchodových nároků některých horníků OKD.
- 21. září přijala vláda usnesení č. 949 k návrhu postupu státního podniku DIAMO k zahlazení následků hornické činnosti v rámci jednotlivých dolů a souvisejících dobývacích prostorů společnosti OKD.

říjen

- 5. října schválila vláda nařízení vlády č. 415/2020 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 167/2016 Sb. Nové znění zejména rozšiřuje nárok na příspěvek, při splnění daných podmínek, jak na zaměstnance OKD, tak na zaměstnance DIAMO, odštěpný závod, na který přejdou práva a povinnosti vyplývající z pracovněprávních vztahů zaměstnanců OKD.
- 10. října potvrdila ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová připravenost k projednání požadavku svazu ze 10. září 2020 na řešení problému důchodových nároků některých horníků OKD, kteří v důsledku útlumu těžby nesplní požadovaný počet směn pro nárok na hornický starobní důchod, s možným využitím institutu odstranění tvrdosti v řízení o sociálním zabezpečení. Tímto byla jednání zahájena.

- 19. října předložil svaz ZSDNP návrh Dodatku č. 3 KSVS.
- 21. října proběhlo jednání o plánovaném přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů k jinému zaměstnavateli mezi OKD, DIAMO a odborovými organizacemi působícími v OKD. Svaz zastupovala Mgr. Markéta Marinková.

listopad

- 16. listopadu schválila vláda nařízení vlády č. 491/2020 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 342/2016 Sb., o příspěvku ke zmírnění sociálních dopadů souvisejících s restrukturalizací nebo útlumem činnosti právnických osob zabývajících se těžbou uhlí nebo uranu. Upravené znění rozšiřuje nárok na příspěvek, při splnění daných podmínek, nově i na zaměstnance společnosti Sokolovská uhelná, právní nástupce a DIAMO, s. p., odštěpný závod HBZS.

prosinec

- 1. prosince, v souladu s usnesením vlády č. 949/2020 odkoupilo DIAMO od společnosti OKD Hlavní báňskou záchrannou stanici v Ostravě.
- 3. prosince zvolila Valná hromada ZSDNP nové představenstvo v čele s prezidentem Vladimírem Budinským.
- 4. prosince Uhelná komise doporučila vládě ukončit využívání uhlí v Česku v roce 2038.
- 16. prosince byl podepsán Dodatek č. 3 KSVS.

2021

leden

- 1. ledna, v souladu s usnesením vlády č. 949/2020, převzalo DIAMO utlumované doly OKD: Lazy, Dukla, Staříč a Frenštát, čímž také došlo k přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů. V řešení pracovněprávních záležitostí popsaných při jednání 21. října 2020 (první vlna) pokračoval již „nový“ zaměstnavatel DIAMO.

únor

- 23. února v souvislosti s ukončením těžby na Dole Darkov byl symbolicky vyvezen poslední vozík černého uhlí.
- 27. února v souvislosti s ukončením těžby na Dole ČSA byl symbolicky vyvezen poslední vozík černého uhlí.

březen

- 1. března převzal v souladu s usnesením vlády č. 949 státní podnik DIAMO utlumované doly OKD: Darkov a ČSA, čímž také došlo k přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů u dotčených zaměstnanců.
- 3. března, po řadě jednání se svazem i dotčeným zaměstnavatelem (OKD), předložilo ministerstvo práce a sociálních věcí návrh řešení situace vymezeného okruhu horníků utlumované společnosti OKD, kteří nesplní požadovaný počet směn pro vznik nároku na hornický důchod, formou rozhodnutí ministra o odstranění tvrdosti. Návrh svaz akceptuje.

květen

- 4. května proběhlo hodnocení KSVS za rok 2020.
- 24. května ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová vydala Dodatek č. 14 k příkazu ministra č. 30/2006 týkající se řešení problematiky útlumu těžby v OKD – pověření České správy sociálního zabezpečení k odstraňování některých tvrdostí, kterým přesně vymezenému okruhu hlubinných horníků umožnila odchod do starobního důchodu i bez splnění podmínky odpracování potřebných směn v hornickém zaměstnání.
- 26. května uzavřel svaz Dohodu o spolupráci mezi svazem a organizací DIAMO, s. p.

červenec

- 12. července projednala vláda záměr na včlenění Palivového kombinátu Ústí do firmy DIAMO s následným zánikem PKÚ a vytvoření odštěpného závodu PKÚ v rámci DIAMO.
- 14. července proběhlo vyhodnocení Dohody o vzájemné spolupráci svazu s Českým báňským úřadem za rok 2020.
- 15. července premiér Andrej Babiš a vicepremiér Karel Havlíček navštívili provoz úpravny na Dolu ČSM Sever v doprovodu vedení OKD a místopředsedy svazu Jiřího Waloszka.

- 27. července rada schválila poskytnutí příspěvku členům Odborové organizace Českomoravského sdružení odborových organizací OS PHGN Moravské naftové doly Hodonín – provoz Lužice k řešení sociální situace v souvislosti s významným poškozením obydlí v důsledku živelné pohromy – tornáda – na jižní Moravě ze 24. června 2021. Výše příspěvku činila 300 000 korun. Částka byla zaslána na účet odborové organizace k rozdělení mezi jednotlivé poškozené.

září

- 7. až 9. září proběhlo v Luhačovicích společné zasedání vedení svazu s vedením Českého báňského úřadu.
- 21. – 22. září proběhlo v Luhačovicích vyhodnocení plnění Dohody o spolupráci mezi OS PHGN a DIAMO v oblasti BOZP a legislativy. Zároveň byli oceněni za přínos v oblasti BOZP Roman Mančík, Ing. Jiří Šíkola a Ing. Mgr. Martin Klátil.

říjen

- 8. října nabylo platnosti nařízení vlády č. 368/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 342/2016 Sb., o příspěvku ke zmírnění sociálních dopadů souvisejících s restrukturalizací nebo útlumem činnosti právnických osob zabývajících se těžbou uhlí nebo uranu, kterým byla doplněna Příloha č. 1 o podniky: Vršanská uhelná, Severočeské doly, PRODECO, Revitrans, SD – Kolejová doprava.
- 14. – 15. října proběhlo v Luhačovicích na společném zasedání se zaměstnavateli vyhodnocení KSVS za 1. pololetí.

prosinec

- 14. prosince uzavřel svaz kupní smlouvu na nové sídlo svazu, nemovitost na adrese Ke Koh-i-nooru 977, Stodůlky, 155 00 Praha 5.

2022

leden

- 1. ledna došlo ke včlenění Palivového kombinátu Ústí do struktury DIAMO jako nový odštěpný závod.

březen

- 1. března byl do DIAMO včleněn jako další odštěpný závod Darkov (Důl ČSA a Důl Darkov) ze struktury OKD.
- 22. března proběhlo vyhodnocení Dohody o vzájemné spolupráci svazu s Českým báňským úřadem za rok 2021 v sídle ČBÚ.
- 29. března byl podepsán Dodatek č. 4 KSVS.

duben

- 20. – 21. dubna proběhlo v Luhačovicích zasedání rady a sněmu svazu. Sněm schválil prodej Hotelu Harmonie II.
- 21. března na společném zasedání vyjednavců svazu a zaměstnavatelů byla zahájena příprava nové KSVS 2023.
- 29. – 30. dubna proběhl v Hotelu Olšanka 8. sjezd ČMKOS.

červen

- 6. června se v Sokolově konalo pracovní setkání kolektivu zaměstnanců Sokolovské uhelné s předsedou ČMKOS Josefem Středulou. Setkání se zúčastnili i zástupci svazu.
- 8. června proběhlo přestěhování svazu ze sídla v Praze 3, náměstí Winstona Churchilla 2 do nového sídla.
- 30. června rozhodl majitel o prodloužení těžby v OKD do konce roku 2023.

červenec

- V průběhu července začala příprava likvidace nevyužívaného Dolu Frenštát, součástí odštěpného závodu Darkov ze struktury DIAMO. Vlastní likvidace proběhla v roce 2023.

září

- 2. září proběhlo hodnocení plnění KSVS za 1. pololetí.
- 5. září se za účasti členů svazu konal manifestační mítink ČMKOS „Proti chudobě“.

- 8. – 9. září proběhlo v Luhačovicích společné zasedání vedení svazu s vedením ČBÚ.
- 20. – 21. září proběhlo v Luhačovicích vyhodnocení plnění Dohody o spolupráci mezi OS PHGN a DIAMO v oblasti BOZP a legislativy. Zároveň byli oceněni za přínos v oblasti BOZP Ing. Marek Přibyla a Ing. Bohuslav Musálek.

říjen

- 8. října proběhla na pražském Václavském náměstí demonstrace organizovaná ČMKOS „Proti chudobě“ za účasti členů svazu.
- 26. října se předseda svazu a další zástupci svazu zúčastnili pohřbu předsedy Slovenského svazu horníků Ľubomíra Nováka.

listopad

- 10. listopadu představilo DIAMO závěry studie o možnosti obnovení těžby na utlumovaných dolech na Karvinsku (Důl ČSA, Důl Darkov) zpracované na základě požadavku krajské tripartity. Technická možnost existuje, finanční náklady jsou ale vysoké i s ohledem na časovou náročnost přípravy těžby.

prosinec

- 19. prosince oznámila společnost OKD pokračování těžby do konce roku 2025. Poté plánuje Důl ČSM definitivně uzavřít.

2023

únor

- 2. února proběhlo v sídle svazu pracovní setkání vedení svazu s vedením ČBÚ.
- 13. února navštívil předseda vlády Petr Fiala společně s ministrem financí Zbyňkem Stanjurov těžební společnost OKD, kde jednal s vedením firmy a zástupci odborů.
- 17. února proběhlo v sídle zaměstnavatelů jednání vedení svazu s představenstvem zaměstnavatelů o nové KSVS, které však nevedlo ke sblížení stanovisek.

březen

- 8. března proběhlo jednání předsedy svazu Rostislava Paličky a prvního místopředsedy Josefa Zelenky s vedením DIAMO, o. z. SUL, spojené s prohlídkou provozů.
- 21. března proběhlo vyhodnocení Dohody o vzájemné spolupráci svazu s Českým báňským úřadem za rok 2022 v sídle ČBU.
- 22. března byla podepsána nová KSVS na dobu určitou od 1. ledna 2023 do 31. prosince 2032. Zároveň proběhlo hodnocení předchozí KSVS za celé období účinnosti.
- 29. března se zástupci členů svazu zúčastnili protestní akce OS KOVO před Úřadem vlády.

duben

- 20. dubna se v Luhačovicích uskutečnilo zasedání IV. sněmu svazu, které vyzvalo vládu, aby „schválila využívání uhlí do doby, kdy bude ČR disponovat adekvátní, plnohodnotnou a cenově dostupnou náhradou“, aby „zajistila podmínky pro vznik pracovních míst vhodných pro případně propouštěné horníky v dotčených regionech“ a aby „urychleně přijala komplexní právní úpravu snižující důchodový věk zaměstnanců v těžkých profesích, zejména rizikových profesí v těžbě a úpravě nerostných surovin, a to bez penalizace“, a dále uložilo předsedovi svazu zaslat prezidentovi ČR dopis „s výhradou prezidentova fárání na nečinném dole“.
- 21. dubna byla ukončena těžba na Dole Staříč slavnostním „Posledním vozíkem“.

květen

- 5. května zaslal předseda svazu osobní dopis prezidentu Petru Pavlovi s výhradou k jeho nevhodným výrokům při fárání na utlumovaném nečinném Dole Darkov o charakteru podzemních pracovišť hlubinných dolů OKD.
- 15. května Rada ČMKOS s okamžitou platností vyhlásila stávkovou pohotovost s poukazem na „bezprecedentní dopady vládního konsolidačního balíčku na zaměstnance, nespokojenost se současným způsobem správy země, nesouhlas s postupem ze strany vlády a nevedení dialogu se zástupci zaměstnanců i zaměstnavatelů. Zároveň byl ustaven stávkový výbor, jehož členem je i předseda svazu Rostislav Palička.

- 31. května svolal předseda svazu Rostislav Palička na 9. června mimořádné jednání rady svazu k projednání jediného bodu „Stávková pohotovost“.

červen

- 6.– 8. června proběhlo hodnocení plnění Dohody o spolupráci mezi svazem a DIAMO, na kterém byla předána ocenění za vynikající výsledky v oblasti BOZP zaměstnancům státního podniku Mgr. Martinu Čermákovi z OZ SUL Příbram a Janu Šulejovi st. z OZ HBZS Ostrava.
- 9. června rada OS PHGN vydala prohlášení o podpoře stávkové pohotovosti ČMKOS, jmenovala stávkový výbor (ve složení jako rada svazu) a uložila všem členům svazu obrátit se na poslance a senátory v regionech o pomoc pro zachování sociálního smíru, informovat své sociální partnery ve firmách, že cílem protestních akcí je obnovení skutečného dialogu mezi vládou, zaměstnavateli a odbory, a uspořádat akce na podporu stávkové pohotovosti ČMKOS.
- 13. června uspořádal svaz seminář pro členy z Hodonínska k novelám zákoníku práce, zákona o důchodovém pojištění a dalším restriktivním návrhům vlády k „ozdravení veřejných financí“.
- 15. a 16. června se v Kutné Hoře uskutečnil Hornický kongres 2023 za účasti předsedy svazu Rostislava Paličky, 1. místopředsedy Josefa Zelenky a SIBP Iva Kavky.
- Probíhají protestní akce v rámci stávkové pohotovosti vyhlášené ČMKOS.
- Na pracoviště svazu jsou doručována vyjádření jak členských organizací, tak odborářů podporující stávkovou pohotovost a protestní akce proti postupu vlády v souvislosti s „balíčky“ a důchodovou „reformou“.
- 21. června proběhla valná hromada Zaměstnavatelského svazu důlního a naftového průmyslu, na níž s projevem vystoupil předseda svazu Rostislav Palička.
- 27. června se v Ostravě uskutečnilo protestní shromáždění odborářů, na kterém vystoupil i předseda svazu Rostislav Palička.
- 27. června se ve Zlíně uskutečnil protestní pochod odborářů.
- 29. června se zástupci svazu aktivně zúčastnili protestního shromáždění zástupců zaměstnanců veřejné správy a služeb v Kongresovém sálu v Hotelu Olšanka v Praze.

srpen

- 15. srpna proběhla akce „Poslední okov“ na Dole Frenštát pod Radhoštěm, čímž byla zahájena jeho konečná likvidace.

září

- 6.– 8. září proběhlo společně jednání vedení ČBÚ a OS PHGN v Luhačovicích.
- 13. září proběhlo vyhodnocení KSVS za 1. pololetí.
- 19. září proběhla akce „40 let od prvního fárání na DZN II, VÚD“ v Odolově za účasti člena rady svazu a předsedy Českomoravského odborového sdružení Jindřicha Jadwyszczoka.

listopad

- 27. listopadu se členové svazu aktivně zúčastnili demonstrace v rámci akce Dne protestů ČMKOS „Za lepší budoucnost ČR“ v Praze i na dalších místech republiky. OS PHGN vyjádřil rovněž podporu stávkujícím odborářům zejména ze školství a KOVO.

2024

leden

- 2. ledna svaz sepsal petici určenou vládě a parlamentu, která se týká současnosti a zejména blízké budoucnosti odvětví energetiky. Vyjadřuje zde názor na zásadní otázky bezpečnosti, soběstačnosti a cenové dostupnosti energií. Byl zřízen čtyřčlenný petiční výbor se zmocněncem Rostislavem Paličkou, předsedou svazu. Petiční archy s podpisy budou svazem shromažďovány do 29. února 2024 a pak předány adresátům.

Zajímá vás starší historie našeho svazu? Načtěte si do svého chytrého mobilu tento QR kód, nebo zadejte v internetovém prohlížeči adresu:

www.osphgn.cz/clanky/historie

34 let protestních akcí odborů

1990

- **5. dubna** – vyhlášena stávková pohotovost ČSKOS na znamení nespokojenosti s tím, že vláda nepředkládá odborům zákony týkající se sociálních jistot. Hrozba výstražné generální stávky, plánované na 18. dubna, se po jednání s vládou nerealizovala. Horníci OKD následně protestují několikrát v Praze na urychlení řešení zdravotních a sociálních problémů.
- **22. května** – úspěšná demonstrace Sokolovských horníků před budovou Federálního ministerstva paliv a energetiky. Ministr podepsal opatření, které řešilo některé požadavky odborářů.
- **31. října** – v DZN byla zahájena důlní stávka osazenstva všech tří směn (cca 400 osob).
- **28. listopadu** – ČSKOS vyhlásila stávkovou pohotovost v souvislosti s projednáváním Listiny základních práv a svobod a zákoníku práce v parlamentu. Odbory žádaly, aby Federální shromáždění projednalo tři zákonné předlohy, a to zákon o zaměstnanosti, novelu zákoníku práce a zákon o kolektivním vyjednávání. Po dohodě s parlamentem byla pohotovost odvolána 3. 12. Poprvé zůstali horníci v podzemí na Dole Zdeněk Nejedlý v Odolově (VÚD Malé Svatoňovice) na protest proti zrušení těžby.

1991

- **1. listopadu** – hodinová výstražná stávka strojvůdců kvůli dlouhodobě neřešeným problémům železniční dopravy. Téhož dne předsedové odborových svazů konstatovali, že vzhledem k poklesu sociálních jistot se necítí být odpovědní za další udržení sociálního smíru.
- **V listopadu** se také konala demonstrace před hotelem Budovatel, následně na Václavském náměstí a Staroměstském náměstí, jíž se zúčastnilo asi 1500 horníků. Demonstrace se týkala zdravotní problematiky horníků a dřívějšího odchodu do důchodu. Bylo to v době projednávání zdravotní komise s ministrem práce a sociálních věcí Petrem Milerem. Zákon byl nakonec schválen.
- **14. listopadu** – demonstrace 5000 odborářů a zaměstnanců ŠKODA AUTO za uzavření kolektivní smlouvy

1992

- **10. února** – stávka 15 000 řidičů silniční dopravy ve většině závodů ČSAD kvůli dlouhodobě neřešeným problémům silniční dopravy. Akci organizoval Nezávislý odborový svaz pracovníků veřejné silniční dopravy s podporou ČSKOS. Akce byla úspěšná, bohužel pouze pro tento rok.
- **27. dubna** – demonstrace 12 500 pedagogů na Staroměstském náměstí v Praze, kterou organizoval Českomoravský odborový svaz pracovníků školství. Účastníci vyjádřili nespokojenosti s prací ministerstva školství.
- **11. listopadu** – celostátní demonstrace více než 5000 horníků na Staroměstském náměstí v Praze s cílem dosáhnout toho, aby restrukturalizace a privatizace uhelného průmyslu zajistila jeho prosperitu, konkurenceschopnost, úhradu dluhu – včetně dávek pro zdravotně postižené horníky.

1993

- **V lednu** zůstalo 100 horníků v podzemí na Dole Darkov na Karvinsku s požadavkem navýšení mezd. Protest trval jeden den.
- **19. května** – hodinová stávka železničářů za zvýšení mezd a odmítnutí katastrofického scénáře budoucího vývoje Českých drah. Zúčastnilo se jí 70 procent zaměstnanců z 217 železničních stanic.

1994

- **21. března** – zástupci Českomoravské konfederace odborových svazů (ČMKOS) předali Poslanecké sněmovně text petice, pod níž se podepsalo 629 950 signatářů. Petice vyjádřila nesouhlas s navrhovaným zvyšováním věkové hranice pro odchod do důchodu za současného zdravotního stavu obyvatel a nízkých průměrných výdělků. Petice rovněž protestovala proti snižování podílu průměrného důchodu na průměrném výdělku. Třetím požadavkem bylo vytvoření veřejnoprávních fondů, do nichž by plynuly příspěvky na sociální pojištění placené zaměstnanci i zaměstnavateli na jmenovitý účet. Tehdejší předseda Poslanecké sněmovny Milan Uhde předem prohlásil, že parlament na petici nebude reagovat.
- **22. března** – demonstrace ČMKOS na Staroměstském náměstí v Praze za účasti 40 000 lidí. Třemi hlavními tématy byly zákoník práce (nebezpečí vystavení zaměstnance velkým rizikům v pracovněprávních vztazích), návrh zákazu činnosti odborů ve státní správě a zásady zákona o základním důchodovém pojištění (prodloužení věku odchodu do důchodu).
- **17. října** – dvouhodinová výstražná stávka ŠKODA AUTO za uzavření kolektivní smlouvy
- **21. prosince** – výstražná čtvrt hodinová stávka, organizovaná ČMKOS. Zúčastnilo se jí 1,45 milionu členů odborů ve 4600 odborových organizacích. Odbory uplatňovaly 10 požadavků týkajících se návrhu zákona o důchodovém pojištění. Mimo jiné opět požadovaly oddělení penzijního fondu od státního rozpočtu. Před stávkou vláda na hrozbu reagovala tím, že se přestala účastnit tripartitních jednání. Premiér Klaus se už před stávkou nechal slyšet, že vláda na ni nebude vůbec reagovat.

1995

- **25. března** – mohutná demonstrace ČMKOS na Staroměstském náměstí v Praze: 90 000 účastníků, kteří do Prahy přijeli v 1600 autobusech a 11 zvláštních vlacích. Protestovali proti návrhům sociálních zákonů, jež vláda dala do parlamentu. Odboráři vyjádřili mínění, že sociální reforma je nezbytná, ale ne v roce 1995 a ne v předkládané formě.
- **7. června** – začala stávková pohotovost železničářů kvůli mzdovým požadavkům. První do ní vstoupili horníci z Dolu Dukla v Havířově. Stávka avizovaná na 21. června byla 20. června po jednání s ministrem Stránským a s premiérem Klausem odvolána.
- **29. června** – demonstrace učitelů v Brně organizovaná Českomoravským odborovým svazem pracovníků školství. Přes 10 000 demonstrujících protestovalo proti úpravě platových tarifů.
- **1. listopadu** – začátek stávky lékařů v celé ČR za zvýšení platů a kvůli nespokojenosti s transformací zdravotnictví. Před budovou ministerstva zdravotnictví v Praze manifestovalo 7000 lékařů a zdravotníků.

1996

- **25. března** – OS zdravotnictví a sociální péče ČR spolu s Lékařským odborovým klubem, Svazem českých lékařů a Profesní odborovou unií zdravotnických pracovníků uspořádaly v Praze demonstraci za zachování tarifních platů ve zdravotnictví, za změny financování resortu a vyjádřili i další požadavky. Akce se zúčastnilo na 16 000 lidí.

- **13. května** – na závěr akce Titanik uspořádal OS zdravotnictví a sociální péče ČR plavbu parníku po Vltavě. Akce Titanik trvala měsíc a byla protestem proti akci Frekvence vyhlášené ministerstvem zdravotnictví jako – podle odborářů – zcela nevhodný způsob regulace nemocnic.
- **prosinec** – hodinová výstražná stávka na Dole Paskov proti uzavření dolu

1997

- **28. ledna** – zahájení řetězové stávky učitelů za zvýšení průměrných platů ve školství o 18,9 % a přijetí nové tarifní stupnice od 1. ledna 1998. Stávka byla ukončena 8. února po uzavření dohody. Zúčastnilo se jí přes 65 000 pedagogů.
- **4. února** – začala stávka železničářů, která na necelý týden ochromila České dráhy. Byla to jedna z nejméně výraznějších stávkových akcí po roce 1989. Požadavky: odvolání vedení ČD, zastavení nesystémových kroků, předložení koncepce dopravní politiky vlády. Stávka skončila 8. února po uzavření dohody.
- **12. dubna** – přes 15 000 pedagogů na Staroměstském náměstí v Praze demonstrovalo proti „zvýšení míry vyučovací povinnosti“. Akci organizoval Českomoravský odborový svaz pracovníků školství.
- **8. listopadu** – protestní demonstrace ČMKOS proti politice Klausovy vlády za účasti 100 000 lidí. Demonstrace předznamenala pád Klausova kabinetu. Sám premiér se zapsal do dějin svým posměšným hodnocením demonstrace, že se na ní sešlo „pár odborářů“.

1998

- **7. dubna** – demonstrace finančních úředníků za valorizaci mezd. Akci organizoval OS státních orgánů a organizací.
- **8. června** – výstražná hodinová stávka za narovnání mezd státních zaměstnanců. Akci organizovalo 10 odborových svazů z rozpočtové a příspěvkové sféry.

1999

- **1. června** – jedna z regionálních protestních demonstrací odborových svazů proti růstu nezaměstnanosti se konala ve Frýdku–Místku.
- **17.–18. června** – konala se „naostro“ stávka zaměstnanců Velamosu Sobotín. Různé formy stávkových akcí, zvláště stávkové pohotovosti, byly zaznamenány v mnoha dalších kovářských podnicích, například v ČKD – Dopravní systémy, FAB Rychnov nad Kněžnou, Vítkovicích, Zetoru a dalších. Důvodem bylo nejčastěji neplnění kolektivní smlouvy a nevyplácení mezd, čímž byly postiženy desetitisíce zaměstnanců. V některých podnicích byly příčinou stávek a dalších protestních akcí i obavy ze sociálních důsledků ekonomické situace podniků.
- **13. listopadu** – OS energetiků uspořádal po ročním neúspěšném jednání se sociálními partnery demonstraci „Na podporu zaměstnanosti v energetice“. S masivní podporou mezinárodních odborových centrál získal svaz veřejný slib vlády k tvorbě sociální dohody, která měla řešit kompenzaci cen energií sociálně slabším lidem a zachování zaměstnanosti, reálných mezd a sociálních podmínek zaměstnanců energetiky.
- **1. prosince** – 179 horníků z Dolu Kohinoor na Mostecku odmítlo vyfárat z podzemí po ranní směně s požadavkem zachování 950 pracovních míst. Okupační stávka dolu byla ukončena 3. prosince.
- **21. prosince** – demonstrace ČMKOS proti nevyplácení mezd. Byla zvolena netradiční forma protestu před Poslaneckou sněmovnou. Umožnila vždy části pochodujících demonstrantů zúčastnit se jednání poslanců právě v době, kdy rozhodovali o důležitém zákonu o konkurzu a vyrovnání, který měl zabránit rozkrádání podniků. Na podporu demonstrace zorganizoval OS KOVO petiční akci, kterou podepsalo více než 30 000 občanů.

2000

- **7. března** – proti nevyplácení mezd, nezaměstnanosti a špatně prováděné sociální reformě v Praze protestovala Asociace samostatných odborů (ASO). Zemědělci zablokovali na půl hodiny dálnici balíky sena, jablek a cibule; železničáři z OSŽ podpořili tuto akci čtvrt hodinovou stávkou. ASO demonstrovala i za požadavek, aby se mohla účastnit tripartity.
- **31. března** – Po noční směně odmítlo vyfárat z Dolu Kohinoor 42 havířů a zahájilo časově neomezenou stávku na zachování dolu.
- **4. dubna** – ke stávce v Dolu Kohinoor se připojila většina zaměstnanců. Stávka byla ukončena po 22 dnech 21. dubna.
- **18. září** – Odborové svazy zastupující kolem 800 000 zaměstnanců veřejných služeb uspořádaly demonstraci, na níž obvinily vládu Miloše Zemana z neplnění mzdových slibů. Odboráři požadovali, aby vláda zvýšila platové tarify všech zaměstnanců rozpočtových a příspěvkových organizací na rok 2001 o 10 %, protože jen tak šlo zajistit mírný nárůst reálných mezd.

2001

- **1. ledna** – Nezávislá odborová organizace v České televizi vyhlásila stávku na protest proti novému vedení ČT a jeho metodám v čele s Jiřím Hodačem a Janou Bobošíkovou. Za stávkující se postavila většina českých politiků a umělců, podpořily je i největší odborové centrály ČMKOS a ASO. Stávka skončila vítězstvím stávkujících 10. února, řízení ČT se ujal Jiří Balvín jako prozatímní ředitel.

2003

- **22. května** – Regionální rada odborových svazů Moravskoslezského kraje zorganizovala demonstraci proti nezaměstnanosti a vládním návrhům reformy veřejných financí. Demonstrace se účastnilo asi 12 000 osob, nejvíce ze svazu KOVO.
- **23. června** – před Úřadem vlády v Praze se konala demonstrace organizovaná ČMKOS. Zúčastnilo se jí asi 5 až 6 tisíc odborářů převážně ze sféry veřejných služeb. Podpořili stanoviska ČMKOS, že reforma je potřebná, ale ne na úkor jen části společnosti. Naopak je žádoucí, aby reforma zahájila kroky, které povedou k odstranění nespravedlností, budou účinné proti šedé ekonomice, rozkrádání a umožní potrestání zlodějů. Této akci předcházela ještě demonstrace ASO na Staroměstském náměstí 19. června a demonstrace ČMKOS v Ostravě 22. června.
- **1. září** – do stávky učitelů se zapojilo více než 72 000 pedagogů a zůstalo uzavřeno bezmála 3500 škol, tedy 53 % těchto zařízení. Stávku podpořilo také 400 školek. Největší účast byla v Jihomoravském, Severomoravském, Středočeském a Ústeckém kraji. Učitele podpořila některá pracoviště státních orgánů.
- **13. září** – na demonstraci proti reformě veřejných financí, kterou pořádaly centrály ČMKOS a ASO, pochodovalo Prahou více než 20 000 účastníků. Na Palachově náměstí, kde byl pochod ukončen, zazněly kromě kritiky vlády a její reformy i konkrétní požadavky odborů, například nekrátit nemocenské dávky za první tři dny nemoci, ponechat ženám, které vychovávaly děti, snížený věk odchodu do důchodu oproti mužům či zmírnit tempo snižování daně právnických osob.

2004

- **21. dubna** – státní zaměstnanci vstoupili do hodinové výstražné stávky, jíž se zúčastnilo téměř 300 000 zaměstnanců protestujících proti krácení mezd. Ti, kteří nemohli stávkovat, podepisovali petice. Nejvíce stávkovali učitelé – do stávky se zapojilo až 85 % škol.

2005

- **19. března** – zástupci ČMKOS se zúčastnili „eurodemonstrace“ v Bruselu, spolu s dalšími asi 700 000 odboráři protestovali proti aplikaci „lisabonské strategie“, která znamenala pokus o zvýšení konkurenceschopnosti na úkor práv a ochrany zaměstnanců, a v souvislosti s ní proti Bolkensteinově direktivě, která měla uvolnit výkon všech služeb v Evropské unii, přičemž firma, která by podnikala v jiné zemi, se měla řídit nikoli právem této země, ale své mateřské.
- **30. března** – proběhla tříhodinová stávka v mladoboleslavské společnosti ŠKODA AUTO. Po 13 kolech nespěšného kolektivního vyjednávání, kdy odbory požadovaly 10% nárůst mezd, zatímco management byl ochoten přidat jen 3 % a ještě žádal mzdovou zdrženlivost po dalších 15 měsících. Do stávky se zapojilo 80 % zaměstnanců, což přesvědčilo vedení firmy, že musí ustoupit. V nové kolektivní smlouvě se firma zavázala ke zvýšení mezd o 7 % a k dalším mzdovým zvýhodněním.

2006

- **16. března** – Federace strojířů (FS) zastavila na půl hodiny provoz na znamení protestu proti znění § 24 nového zákoníku práce, který by umožňoval uzavírat kolektivní smlouvy jen s nejsilnější odborovou organizací v podniku.

2007

- **17. dubna** – po dlouhém, ale neúspěšném vyjednávání zahájili zaměstnanci firmy ŠKODA AUTO v 6 hodin stávku za vyšší mzdy. Stávku označilo vedení odborů za časově neomezenou, dokud odbory nedosáhnou svých cílů. Stávka začala v lakoně, pak se přesunula do dalších provozů. Výroba nebyla úplně zastavena, ale výrazně omezena. Po 24 hodinách došlo k dohodě: Mzdy se v letech 2007–2008 měly celkově zvýšit o 12,7 %.
- **23. června** – demonstrace asi 35 000 osob, kterou zorganizovala ČMKOS, odmítla pod heslem Zastavme škrtku vládní reformní plány, které podle Milana Štěcha, předsedy ČMKOS, nepovedou ke zlepšení státního rozpočtu, ale spíše zahájí privatizaci veřejných služeb. Demonstrace se účastnili i zástupci dalších organizací: Sdružení nájemníků, Rady seniorů či Sdružení pacientů.
- **4. prosince** – do stávky za zvýšení platů a další investice do školství se na výzvu školských odborů zapojilo asi 128 000 učitelů a nepedagogických pracovníků škol. Odpoledne se 400 učitelů shromáždilo na pražském Maltézském náměstí, aby připomnělo vládě i poslancům, že školství je jen „chudá priorita“. Na demonstraci vystoupil i nově jmenovaný ministr školství Ondřej Liška, který slíbil, že bude s odboráři seriózně vyjednávat.

2008

- **5. dubna** – pod heslem Za spravedlivé mzdy a platy v celé Evropské unii se v Lublani konala „eurodemonstrace“, jíž se zúčastnili i zástupci ČMKOS.
- **květen–červen** – před Úřadem vlády se konaly demonstrace namířené jak proti reformě vlády Mirka Topolánka, tak proti jejím dílčím částem formou měsíce občanské neposlušnosti.
- **21. května** – Proti zdravotnické loupeži!
- **28. května** – Proti penzím in memoriam a chudobě ve stáří!
- **2. června** – Proti nespravedlivým reformám!
- **9. června** – Proti školství bez peněz!

Řečníci na manifestacích varovali především před nebezpečím, že by tyto „reformy“ mohly vést k rozvrácení veřejných služeb; největší obavy vyvolávaly návrhy ministra zdravotnictví Tomáše Julínka, které ve svých důsledcích mohly rozložit celé veřejné zdravotnictví.

- **24. června** – na závěr tohoto období protestů proběhla hodinová výstražná stávka, jíž se zúčastnilo přes milion odborářů a zaměstnanců všech profesí, zejména ze zdravotnictví, dopravě, průmyslu, státní správě a školství.

2009

- **14.–16. května** – v Madridu, Bruselu, Berlíně a Praze se pod heslem Boj proti krizi: Lidé především! uskutečnily „evropské akční dny“, tedy manifestace, které odmítaly, aby se zneužívalo krize ke zhoršování postavení zaměstnanců. Tyto demonstrace byly mezinárodní, a tak se do Prahy sjeli nejen zástupci českých zaměstnanců, ale i Rakušané, Němci, Poláci, Slováci, Maďaři, Slovinci, Rumuni, Bulhaři, Chorvati, Francouzi a Italové.

2012

- **21. dubna** – demonstrace odborů proti reformám vlády Petra Nečase na Václavském náměstí v Praze. Akce organizované odbory a občanskými iniciativami se zúčastnilo na 120 tisíc lidí. Hlavním heslem bylo „STOP vládě, STOP asociálním reformám, chceme nové volby“. Je zřejmé, že to byla největší demonstrace od roku 1989. Protest pořádala platforma odborů, občanských iniciativ a sdružení Stop vládě. Tato demonstrace završila týden protestů, ve kterém se od 16. dubna konaly nejrůznější akce ve městech po celé republice.
- **31. října** – před sídlem vlády se uskutečnila demonstrace odborů a zaměstnanců těžebních společností ze severočeské hnědohorné pánvi. Lidé protestovali proti vládní energetické a palivosurovinové politice, jejíž naplnění bude mít katastrofální dopady na zaměstnanost a ekonomiku nejen regionů, ale na celkovou ekonomiku státu.

2013

- **17. září** – v Ostravě se uskutečnila velká demonstrace za zachování pracovních míst a slušnou mzdu. Tato úspěšná demonstrace byla namířená proti majiteli OKD – společnosti NWR, kterou spoluvlastnil Zdeněk Bakala. Demonstraci zorganizovalo Sdružení hornických odborů pod vedením předsedy Jaromíra Pytlíka.

2015

- **29. ledna** – proběhla demonstrace uspořádaná Sdružením odborových organizací Czech Coal Group Most před ministerstvem průmyslu a obchodu. Důvodem protestu byl záměr ministra průmyslu Jana Mládka (ČSSD) preferovat varianty řešení územních ekologických limitů, které neumožní na lokalitě ČSA těžbu za limity.
- **22. července** – před Krajským úřadem v Ostravě se sešly desítky hornických odborářů, aby vládě na jejím výjezdním zasedání připomněli, že si horníci zaslouží dřívější odchody do důchodu. Bohužel vláda za přispění ministra financí Andreje Babiše rozhodování o hornických důchodech odložila.
- **27. července** – Sdružení odborových organizací Czech Coal Group Most zorganizovalo protest horníků před Úřadem vlády v době jednání tripartity, která měla na programu surovinovou politiku a územní ekologické limity těžby hnědého uhlí v Lomu ČSA na Mostecku.
- **9. září** – přijely dva autobusy horníků z OKD před Úřad vlády, aby podpořili prosazení zákona o dřívějším odchodu horníků do důchodu. Ještě před jednáním vlády se ministr financí Andrej Babiš pohádal s předsedou OS PHGN Janem Sábelem v souvislosti s vytunelováním OKD a financováním možných hornických důchodů. Nakonec vláda rozhodla kladně o dřívějším odchodu horníků do důchodu.

- **19. října** – konala se demonstrace Sdružení odborových organizací Czech Coal Group Most před Krajským úřadem v Ústí nad Labem, kde zasedala vláda na svém výjezdním zasedání. Vláda rozhodovala o územních ekologických limitech na lomech Bílina a ČSA. Kabinet ustoupil tlaku ekologických aktivistů a ekologické lobby a přijal variantu ministra životního prostředí Richarda Brabce (ANO). Schválil prolomení limitů pro těžbu uhlí pouze na lomu Bílina. Lom Bílina provozují Severočeské doly z polostátní společnosti ČEZ. Uhlí z lomu ČSA těží firma Severní energetická finančníků Pavla Tykače, Jana Dienstla a Tomáše Fohlera.

2022

- **5. září** – v pražském Foru Karlín se konal manifestační mítink ČMKOS s názvem Proti chudobě.
- **8. října** – na Václavském náměstí v Praze proběhla demonstrace ČMKOS proti chudobě. Odborové svazy ČMKOS na ní vyzvaly vládu k okamžitému zavedení cenové regulace základních životních potřeb, tedy potravin, tepla a teplé vody, nájemného, pohonných hmot a ostatních paliv. Odbory také požadovaly zastavení dalšího poklesu reálných mezd a platů v roce 2023 a co nejrychlejší vyrovnání propadu reálných mezd a platů za rok 2022.

2023

- **29. března** – konala se demonstrace OS KOVO před Úřadem vlády za podpory odborových svazů z ČMKOS. Demonstrace byla svolána proti krokům vlády a rovněž jako vyjádření nesouhlasu s normou Euro 7.
- **27. června** – proběhla demonstrace v Ostravě-Vítkovicích na náměstí Jiřího z Poděbrad proti vládnímu konsolidačnímu balíčku. Protest v Ostravě svolal Odborový svaz KOVO, k němuž se přidaly ostatní odborové svazy v rámci ČMKOS. Navázaly tak na stávkovou pohotovost, kterou v polovině května vyhlásila ČMKOS.
- **27. listopadu** – konala se společná demonstrace ČMKOS a ASO na Malostranském náměstí v Praze. Demonstraci předcházel pochod z náměstí Jana Palacha na Malostranské náměstí. 27. listopad ČMKOS vyhlásila jako „Den protestu“ proti vládě premiéra Petra Fialy a vládnoucí pětikoalici. V tento den se kromě demonstrace v Praze uskutečnily stávky ve školách i průmyslových firmách. Dvuhodinovou stávkou se přidaly také odbory KOVO v mladoboleslavské Škodě Auto.

NAŠI PARTNEŘI

Tato publikace byla vydána při příležitosti X. sjezdu OS PHGN konaného 6.-7. března 2024 v Luhačovicích.

Připravili:

Organizační struktura: Lucie Francová

Revizní komise: Dita Hricová

Majetek: Rostislav Palička

Legislativa: Antonín Těšík, Markéta Marinková

Kolektivní vyjednávání: Josef Zelenka

Mezinárodní činnost: Rostislav Palička

BOZP: Ivo Kavka

Co se událo od posledního sjezdu: Antonín Těšík

34 let protestních akcí odborů: Rostislav Palička

Editor: Petr Kolev

Korektury, zlom: Eva Presová

Tisk: AMOS TYPO

Publikace je určena pouze pro vnitřní potřebu OS PHGN.

